

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 10— Din
za inozemstvo 20—

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravištvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnice:

Maribor, Barvarska ulica
št. 1. Tel. št. 22.

Celje, Aleksandr. cesta.

Račun pri pošti, čekov.
zavoda šte. 11.842.

Ljubljana, 11. novembra.

V nedeljo je druga obletnica apall-
ske pogodbe.

Tiho bo šla ta obletnica mimo nas.
In vendar bi morale biti jutri polne
ulice ljubljanske in vse kar čuti zaved-
no, bi moralo hiteti tja pred univerzo,
da si pred spominjskim kamnom iz-
prašamo vest in si iznova obljubimo,
kar smo si obljubljali pred dvema le-
toma? Izgleda pa, da se spominjamo
te obletnice tako, kakor vsake druge,
kakor obletnice plebiscita...

Ta čas vlada v Rimu Benito Musso-
lini in proklamira, da se mora vsa Ita-
lija preporoditi v onem duhu, ki je
kljub Kobariču vendarle vzdržal in
vztrajal do uspeha. Vittorio Veneto,
kraj in dan zmage! V njenem znani-
nju hočejo oni veliko Italijo!

Ze samo ta pogled nam kliče v za-
vest trpko in eramotno primero. Za-
res pozna se nam, da sta šele dve leti
potekli od dneva, ko je bila v Rapallu
eskomptirana naša revščina src. doka-
zana malo poprej na Koroškem.

Tudi danes še vedno imamo Hrvat-
ski blok z njegovo blazno konstruk-
cijo seljačke hrvatske republike in
zopet smo imeli priliko, nevedno na
šega sodelovanja pri osvobojevanju, in
se v četrtem letu Jugoslavije na novo
govori o treh narodih enega plemena.
Danes je tudi še vedno rapalska po-
godba sama neizvršena, tretja cona je
še vedno zasedena, na Reki gospoda-
rijo fašisti in nikdo ne vé kaj nam
prinese ali s kakšnimi ponudbami nam
pride nova Mussolinijeva vlada, ki
ima nalogo, da končno izvrši to po-
godbo. Vendar pa je naš zunanji in no-
tranji položaj danes znatno bolj kon-
solidiran, kakor pred letom dni. Kljub
vsemu! Lansko leto smo ob tem času
ravno odpuščali čete, mobilizirane za
obrambo proti avanturam Karla Habs-
burga, naša albanska akcija je bila
pravkar končana in Anglija nas je to-
žil pred Zvezo narodov. Zagreb je v
Curihu notiral 1-50 in manj.

Med tem časom pa smo prestali raz-
ne zunanje politične preizkušnje. Zlasti
še je obnesla Mala antanta. Na genov-
ski konferenci, v Marijanskih Laznih
in drugod se je dokazala trdnost sku-
pine, ki kateri spadam. Kraljeva že-
nitev in večja stabilnost notranje po-
litičnega položaja, veliko ameriško po-
sojilo in vrsta dnevnih dogodkov ozna-
ča razvojno smer zadnjega leta. Lah-
ko rečemo: Če bi bili pred dvema le-
toma tam, kjer smo kljub vsemu da-
nes, najbrže ne bi bilo prišlo do po-
dpiranja rapalske pogodbe! Vsaj ne do
podpisa takšne pogodbe.

Še dolgo ne bo dokončana prva, re-
kel bi utemeljitvena doba našega raz-
voja. Ako hočemo, da čim prej pre-
idemo čez njo, moramo se najprej
otresti one razkrojenosti, v kateri še
vedno živimo, in ki se danes tako
eklatantno manifestira v malomarnosti
in malodušnosti.

Kronski svet

Beograd, 11. novembra. (Izv.) Danes
popoldne od pol 17. do 18. se je vršil
kronski svet, katerega se je udeležila vsa
kraljeva rodina, predsednik vlade Pašić,
predsednik apelacijskega in kasacijskega
sodišča. Princ Gjorgje k sestanku ni bil
povabljen. Razpravljalo se je v načinu,
kako naj se glede princa nadalje postopa.
Prevladovalo je mišljenje, da je v interesu
dobrih odnosov v kraljevski rodni po-
trebno, da se princu Gjorgju zadnjikrat
stavijo novi pogoji, v smislu katerih naj
se njegova zadeva mirnim potom uredi.

Blokaši v Beogradu

Beograd, 11. novembra. (Izv.) Te
dni pride imenom Hrvatskega bloka v
Beograd dr. Lorković, da se informira
o politični situaciji. Radičevci poča-
kajo na Lorkovičev povratek in re-
ferat.

Beograd, 11. novembra. (Izv.) Danes
popoldne je Matko Laginja razpravljaj
z zastopniki opozicije. Razpravljali so o
možnosti skupne akcije v parlamentu, ka-
teri bi v morebiti priključili tudi radičev-
ci. Podrobnosti niso znane.

Sorza

Curih, devize: Berlin 0.0675, Newyork
54.675, London 24.39, Pariz 35.15, Milan
24.15, Praga 17.50, Budimpešta 0.2275,
Zagreb 2.25, Bukarešta 3.42, Sofija 3.85,
Varšava 0.0375, Dunaj 0.0074, avstr. žig.
krona 0.0076.

Berlin, devize: Italija 35.660 — 35.840
London 36.408.75 — 36.491.25, Newyork
8179.50 — 8220.50, Pariz 51.870 — 52.130
Švica 148.627 — 149.373, Dunaj 1047 —
1053, Praga 25.835 — 25.965, Budimpe-
šta 334 — 336, Sofija 5785 — 5813, Beo-
grad 13.366 — 13.434.

Vojaški kredit sprejet

STRELI V TAJNI SEJI? — BURNA RAZPRAVA.

Beograd, 11. novembra. (Izv.) Da-
našnja seja narodne skupščine se je
pričela ob 6. popoldne. Po izvršenih
formalnostih je dobil besedo general
Peter Pešić, vojni minister, ki je govo-
ril prvokrat v parlamentu. Priporočal
je, naj skupščina z ozirom na važnost
pripravljenosti naše vojske in z ozirom
na položaj sprejme predlog in naj raz-
pravlja o njem v tajni skupščini.
Predsednik Lukinić je predlog na gla-
sovanje. Predlog je bil z veliko večino
sprejet. Galerije se izpraznijo. Skup-
ščinsko dvorano zapuste i stenografi i
poslušalci. Komisar skupščine izprazni
tudi hodnike. V skupščinskem poslop-
ju ostanejo samo novinarji ki pa sme-
jo razven svojih prostorov uporabljati
le hodnik med novinarsko sobo in bu-
fetom. Nekoliko trenutkov pozneje
se skupščinska seja spremeni v tajno.

Takoj pričetkom seje se zasliši iz
skupščinske dvorane velik nemir in
preprij. Kakšne pol ure pozneje pride
iz skupščine večja skupina Spahovih
muslimanskih poslancev, ki vodi in
obdaja poslanca Huseina Milkovića.
Nekateri ga drže za roke, drugi ga
skušajo pomiriti. Čuje se vzklík: «Gdje
ti je nesretnice, revolver?», nakar od-
govori Milković: «Nije revolver, nego
boksar». Kmalu za to skupino pride
nekaj demokratov, ki odvedejo svoje-
ga druga, poslanca Vuksanovića v
svoje klubske prostore.

Tretji izstopi radikalec Vlado Ko-
stić s krvavečo roko in odide v radikal-
ne prostore, da si roko umije in obve-
že. Pri tem pravi: «Otkud baš meni, da
razstavljam ove ratoborne ljude? Iz
zbornice se zopet sliši hrup, vendar ni
mogoče razbrati, kaj se godi.

Predsednik prekine sejo za 5 min. in

jo zopet otvori ob 7.45. Seja je sedaj
javna. Galerije se zopet napolnijo. Na
eni govorniški tribuni je zemljoradniški
poslanec Voja Lazić, na drugi Srškić. V
dvorani se nadaljuje zaglušna vika, hrup
vzemerjenje. Poslanci razjasnujejo drug
drugemu, najbolj vprijeta drug na dru-
gega posl. Korkut in Angelinović. Tudi
Moskovič kriče zahteva besedo. Zem-
ljoradniški poslanci hrupno protestirajo
češ da jim ni dovoljeno govoriti k po-
slovniku ter odhajajo. Predsednik podeli
besedo vojnemu ministru, ki priporoča,
da se zakonski načrt sprejme. Med nje-
govim govorom se zbornica zopet pomiri
za njim govori zunanji minister
dr. Ninčić, ki je obrazložil potrebo, da bo
naša vojska pripravljena na obrambo.
Znao je, da znašajo potrebščine za vojs-
ko v Jugoslaviji najmanjši odstotek vseh
evropskih držav. Ne potrebujemo le vo-
jaštva, temveč je vojakom treba tudi
orožja. Na to je referent dr. Srškić na
kratko poročal o zakonskem načrtu. Za
njim je povzel besedo ministrski predse-
dnik Pašić, ki je izjavil, da stojimo na
stališču obrambe. Zahtevamo da se izpolni-
jo določbe mirovnih pogodb, katerim dru-
gi niso zadostili. Braniti pa se ne more-
mo golih rok. Delati moramo na to, da
bodo tudi druge države spoštovale med-
narodne mirovne pogodbe. Za tem je
prešla skupščina na poimensko glasova-
nje.

Zakonski načrt je bil sprejet s 148
proti 32 glasovom. Proti je glasovala opozi-
cija razen obeh narodnosocialističnih po-
slancev, ki sta pred glasovanjem odšla
iz dvorane.

Mussolini in Ninčić

SESTANEK V LAUSANNU. — POLITIKA ITALIJSKE VLADE.

Rim, 11. novembra. (Izv.) V politič-
nih krogih se zatrjuje, da se bo vršil
o priliki lausanske konference sestan-
ek italijanskega ministrskega pred-
sednika Mussolinija z jugoslovanskim
zunanjim ministrom drjem. Ninčićem.
Predmet razgovorov naj bi bila izved-
ba rapalske pogodbe, odnosno kon-
vencij o izvršitvi te pogodbe. Pri tej
priliki naj se razpravlja tudi o celo-
kupnem kompleksu laško - jugoslovans-
kih odnosov.

Pariz, 11. novembra. (Izv.) Mussolini
je izjavil francoskim novinarjem glede
svoje zunanje politike, da bo odšel na
lausansko konferenco osebo. Poleg te-
ga se strinja s Poincarejevim mnenjem,
da je treba sklicanje pospešiti. Zavezniki

morajo varovati enotno fronto, da bodo
vsem možnostim dorašli. Turki se vzne-
mirjajo posebno radi kapitulacij; beseda
naj se odpravi, stvar pa naj se odbrži.
Povdarjal je, da polaga posebno važnost
na prijateljske stike s Francijo in menil
je, da ima Italija v reparacijskem vpra-
šanju iste interese kot Francija t. j. po-
trebuje denarja. Po njegovem naziranju
je odprto le še vprašanje, ali naj se de-
nar od Nemčije izsili ali prijateljsko za-
hteva.

Rim, 11. novembra. (Izv.) Mussolini je
sprejel danes na Kviralnu diplomatski
zbor. Nato je imel daljši razgovor s fran-
coskim poslanikom Barrerejem, ki se je
ravno vrnil iz Pariza. Razgovorom pri-
pisujejo posebno važnost.

Poostričev položaja na Izfoku

KEMALISTI ODKLANJAJO VSAK KOPROMIS. — ODGODITEV LAUSANSKE KONFERENCE.

Pariz, 11. novembra. (Izv.) Kakor po-
ročajo jutranji listi iz Carigrada, je an-
gorska narodna skupščina odbila kompro-
misni predlog, ki ga je izdelal Refet paša
z zavezniki, in ki predvideva okupacijo
po zavezniških silah in zasedbo vlade po
nacionalistih v Carigradu. V zavezniških
krogih se presoja položaj jako resno.

Carigrad, 11. novembra. (Izv.) Angor-
ska vlada je poslala danes zjutraj brzo-
javni odgovor na spomenico zavezniških
komisarjev. Pri tej priliki obnavlja za-
htevo, da se zavezniške čete umaknejo iz
Carigrada in ladje odprčejo in izjavlja
da v njihovi prisutnosti kemalistična
uprava ne more delovati.

London, 11. novembra. Angleška vla-
da je odgovorila danes na noto sovjets-
ke vlade zaradi udeležbe na lausanski
konferenci. Spomenica navaja, da bo pr-
vi del konference skušal predvsem pre-
prečiti vojno med zavezniki in Turčijo.
Če je Rusija s tem zadovoljna, potem

se more udeležiti konference pod istimi
pogoji kakor one v Genovi.

Vesti iz vzhoda so jako skromne. Za-
dna informacija zatrjuje, da obsedno sta-
nje še ni razglašeno.

London, 11. novembra. (Izv.) «Times»
poročajo iz Carigrada, da biva sultan še
vedno v Carigradu. Stražijo ga angleški
vojaki. Sultan je dal oficijelno izjavo, da
pod nobenim pogojem ne demisionira.

Pariz, 11. novembra. (Izv.) «Havas»
potrjuje, da je določila Francija za ot-
vritev lausanske konference dan 20. no-
vembra t. l., če Anglija ne bo zahtevala
nadaljne odgoditve.

Beograd, 11. novembra. (Izv.) Naš so-
fijski poslanik Milan Rakić je danes od-
potoval v Lausanne. Minister inostran-
skih del dr. Ninčić odpotuje šele 18. t. m.
kajti prva seja se sicer vrši v Lausannu
13. t. m. toda samo za formalnost, ter se
na to odgodi do 20. t. m.

Madžarsko-laški načrti

VESTI O ZVEZI MED ITALIJO IN MADŽARSKO. — REAKCIJONARNA OPASNOST NA MADŽARSKEM.

Dunaj, 11. novembra. (Izv.) Tukajšnji
«Beczi Magyar ujsag» poroča, da je skle-
nila madžarska vlada z Mussolinijem vo-
jaško pogodbo, po kateri se Madžarska
obveže v primeru, da bi se Italija z oro-
žjem spopadla z Jugoslavijo, postaviti 8
svojih divizij na jugoslovansko mejo. Na-
sprotno pa se zaveže Italija, da bo de-
jansko podpirala zahteve Madžarske o
reinkorporaciji izgubljenega ozemlja. Bu-
dimpeštanski jugoslovanski poslanik, ki
je zvedel za to pogodbo, je odpotoval v
Beograd k važnim posvetovanjem.

Budimpešta, 11. novembra. (Izv.) Po-
licija je pričela tajno zasliševati člane
fašistovskega tabora. Steber organizacije
tvorijo člani Friedrichove stranke, viso-
košolci in drugi mladi ljudje. «Probuja-
joči se Madžari» odklanjajo skupnost. Tu-
di Karl Wolff in Julij Gömbös, ki sta sku-
šala pred časom dvigniti revolucijo v
vladni stranki, čigar izid bi bil koristil
fašistom, sta zapustila njihov tabor. Iz
policijskih poročil zveni, da se je fašis-
tovski prokret nevarno razširil in dose-
gel že vse province.

Opredelitev ljubljanskih volilcev

Za bodočo ljubljanske občinske vo-
litve so predložene štiri kandidatske
liste. Volilci se bodo morali odločiti
za eno od teh.

Kakor dosadaj že dvakrat, tako je
tudi to pot na prvem mestu volilna
skrinjica ona demokratske stranke.
Vsi, ki ne menjajo stranke kakor sraj-
co, vsi, ki nočejo, da bi se jim pritis-
nil na čelo sramoten pečat neznačaj-
neža in uskoka, bodo ostali zvesti svo-
ji stranki in bodo vrgli volilno krog-
ljico v prvo skrinjico, kakor so to
storili pri zadnjih občinskih in držav-
nozborskih volitvah in kakor so še v
Avstriji oddali vedno glas za napre-
dno stranko, predhodnico demokratske
stranke. V prvo skrinjico bo tokrat
vrglo volilno krogljico tudi še veliko
drugih, ki so prišli do prepričanja, da
je demokratska stranka izmed vseh
volilnih skupin, ki kandidirajo v ob-
činski svet, edina, ki lahko ljubljans-
ko občino povzdigne. Zvesta svojim
principom, trdno stoječ na stališču
programa velike in mogočne demo-
kratske stranke, ki ima tudi v državi
od vseh političnih strank prvo mesto,
stopa demokratska stranka v Ljublja-
ni na volitve. Celo najhušji njeni na-
protniki, kakor so n. pr. avtonomi-
sti, priznavajo, da je demokratska
stranka od vseh volilnih skupin edina,
ki je dosledna, značajna in ki gre v
boj za ideale, ne oziraje se na trenot-
ne koristi posidnih oseb.

Nosilec demokratske kandidatske
liste je vseučiliški profesor inženir dr.
Milan Vidmar, mož svetovnega glasu,
kot mislec, a tudi kot strokovnjak na
polju moderne tehnike. Poieg drja
Vidmarja ima lista demokratske stran-
ke med kandidati same v resnici de-
mokratske zastopnike vseh gospodar-
skih strok, kakor tudi najboljšie in naj-
uglednejše zastopnike vseh stanov
ter vseh ljubljanskih okrajev. Kandi-
datska lista demokratske stranke je
edina lista, ki je bila sestavljena na
demokatičen način po predlogu in
po odobritvi demokratskih krajevnih
in strokovnih organizacij. Upoštevane
so bile vse potrebe in vsi interesi na-
predne Ljubljane, tako, da bo občins-
ki svet z demokratsko večino korpore-
racija, ki bo mogla v največji meri vr-

šiti vse naloge moderne komunalne
politike.

Za demokrati pridejo s svojo volil-
no skrinjico klerikalci in komunisti.
Za varanje javnosti so postavili na
čelo svoje liste odvetnika dr. Periča,
za njegovim hrbtom se pa skriva črna
in rdeča internacionalna katoliških
boljševikov in komunistov. Zelo pe-
stra družba je to z zelo demonskimi
načrti. Občina jim je le sredstvo v do-
sego nečednih namenov.

Tretjo volilno skrinjico so postavili
socialni demokratje. Vodi jih g. Ber-
not, ki pač ni kos svoji težki nalogi.
Edino kar to stranko odlikuje, je, da
se ni hotela vdinjati klerikalcem.

V svesti si, da bo dobila najmanj
glasov, je vložila svojo kandidatsko
listo «Zajednica» kot zadnja. «Zajed-
nica» ni stranka, marveč le skupina
okoli «Slovenskega Naroda», ki ob-
stoji iz maloštevilnih ljubljanskih fra-
karskih porodic (familij). K njim sta
se pridružila še gosp. Jelačin in gosp.
Knez s svojimi osebnimi in poslovnimi
prijatelji. Voditelji bivše narodno-
socialne stranke so se tej družbi udi-
njali samo iz špekulativnih ozirov.
Kakor vedno pred volitvami, ko je
treba loviti mandate, je «Slovenski
Narod» in njegova okolica zelo živah-
na z obljubami. Včerašnjji «Narod»
objavlja komunalni program «Zajedni-
ce». Ta program je glavna priča poli-
tične nemorale. Manjka mu samo še
obljuba, da bo vsak Ljubljčan dobil
o božiču zlato uro. Čim minejo volitve,
bo šel program seveda v koš. V pre-
teklosti so gospodje delali ravno pro-
ti temu kar sedaj razglašajo v pro-
gramu. To potrjuje, da imamo pri
«Zajednici» opraviti s političnimi šar-
latani, katerim ni nobeno sredstvo v
dosego političnih namenov dovolj ne-
pošteno. Nosilec zajedničarske liste je
dezertar demokratske stranke gosp.
dr. Ravnihar. Kakor je napredna Ljub-
ljana leta 1908. obsodila dr. Ravni-
harja, ki je tudi takrat nastopil kot
uskok narodno - napredne stranke in
kot kandidat klerikalcev in Nemcev,
ravnotako bodo značajni in pošteni
ljudje tudi 3. decembra temeljito ob-
računali z uskočtvom in njegovimi
zavezniki.

Generalna debata o pragmatiki končana

Beograd, 11. novembra. (Izv.) Na da-
našnji seji zakonodajnega odbora se je
nadaljevala glavna razprava o uradni-
škem zakonu. Prvi je govoril posl. Ba-
rić, ki se je pritoževal radi premeščanja
sodnikov v Bosni in Hercegovini in na-
glašal, da hoče vlada spraviti ta zakon
pod streho samo zato, da bi mogla pre-
meščati uradnike, ker so ji vsi stavljeni
na razpoloženje. Posl. Gjonović je izja-
vil, da vlada ne misli predložiti zakona.
(Posl. Wilder: «Komu bo to škodilo?»
Gjonović: «Nam ne, ampak uradnikom!»
Wilder: «Zakaj pa potem ne glasujete
za zakon?») Gjonović je nato kritiziral,
da se je zakon premalo študiral in pri-
pomnil, da je v njem, zlasti glede obna-
šanja uradnikov, precej pomanjkljivosti.
se sicer smejo baviti s politiko, vendar
pa nimajo pravice sklicevati shode in jim
predsedovati. Izjavlja, da bo glasoval
proti zakonu. Posl. Voja Lazić je govoril
proti ženskim uradnikom, posl. Cubrović
pa zanje. Posl. Dulibić je naglašal, da
brez zakona o centralni upravi ni treba
niti tega zakona. Glasoval bo proti za-
konu.

Minister za izenačenje zakonov. Trif-
ković, je obširno odgovarjal na izvajanja
raznih predgovorikov in zavračal posa-
mezne očitke. Naglašal je zlasti, da so
se vse dosedanje vlade temeljito bavile
z vprašanjem uradniške pragmatike. Na
kraljevo izrečno željo je bil zakon izročen
zakonodajnemu odboru v krajše postop-
panje. Uradništvo je stavljen vladni na
razpoloženje zato, ker se mora izvršiti
redukcija, ne pa, da bi se jih lažje pre-
meščalo. O slabem obnašanju odloča di-
sciplinarno postopanje.

Posl. Joca Jovanović je zahteval nato
od ministra odgovor na vprašanje, ali
ima finančno ministrstvo sredstva za
materijalno rešitev zakona. Minister Trif-
ković: «Vlada stoji na stališču, da se
sredstva morajo najti!»

Sledilo je glasovanje. Glasovalo je 28
poslancev in sicer 18 za in 10 proti. S
tem je zakon v načelni razpravi sprejet.
Prihodnja seja zakonodajnega odbora
bo v ponedeljek z dnevnim redom: Po-
drobna razprava o uradniškem zakonu.

Cetrta obletnica premirja na zapadu

Pariz, 11. novembra. (Izv.) Pri oble-
tnici premirja je danes eno minuto vladal
popoln mir. Ko je počel strel iz topa, so
vsi ljudje ostali razkrite glave na mestu,
cestna železnica in avtomobili so se usta-
vili, svečani defile pred grobom nezna-
nega vojaka je bil za eno minuto preki-
njen. Slavnosti so se udeležili predsednik
Millerand, vsi ministri in v Parizu biva-
joča zastopstva zaveznikov. Poincare je
nato v svojem govoru obširno razlagal
polom Nemčije. Končal je z besedami:
«Nemčija se je čisto šopirila, da more
sama ali skoraj sama kljubovati sovra-
nikom celega sveta. Morala bi pravočas-
no sprevideti, da bo svetovna koalicija
zadala njeni imperijalistični politiki po-
slednji udarec. Danes pred 4 leti je kon-
čala ta lekcija. Naj Nemčija te lekcije
nikoli ne pozabi! Naj jo narodi, ki so ji
jo dali, ohranijo zvesto v spominu!»

NOVI POLJSKI PARLAMENT.

Varšava, 11. novembra. (Izv.) Volilni
izidi na Poljskem so sledeči: Od 444
mandatov so dobili demokrti 168, kmet-
ska ljudska stranka 71, narodni sociali-
sti 40, državna zveza 48, narodni delav-
ci 16 in židovske, nemške in ukrajinske
manjšine 79 poslancev. Ostalih 22 man-
datov je ostalo manjšim skupam. Izidi
niso oficijelni, vendar so skoraj gotovo
definitivni.

ODVETNIŠKI ZAKON ODKLONJEN.

Beograd, 11. novembra. (Izv.) Danes
so delale dve sekcije zakonodajnega
odбора. V eni je poslanec Wilder refe-
riral o zakonu glede koncezij za kine-
matografe. Ta zakon je bil v celoti
sprejet. Druga sekcija je soglasno od-
klonila načrt zakona o sodnikih in od-
vetnikih. Zato se pričakuje demisijski
ministra pravde, ki vztraja pri svojem
projektu.

NEZAPOSLENI ČEŠKI DELAVCI NA FRANCOSKEM?

Praga, 11. novembra. (Izv.) Franco-
ska vlada je zaprosila v imenu društva
francoskih premogovnih posestnikov Če-
ško za večje število delavcev. Češka vla-
da zahteva pred ureditvijo zadeve garan-
cij za transport, preskrbo in plače teh
rudarjev.

Opozicija in vnanja politika

Zadnji čas nam je prinesel zopet lep eksperiment demagoškega pisanja, ki ga ima zaznamovati naše opozicijsko časopisje glede zunanje politike. Ko je pred tedni Kemal paša vrzel Grke iz Male Azije in so njegove čete ne nadomna se pojavile na obalah Bosporu in Dardanel, je završalo po svetu, prav posebno pa po našem opozicijsko-nalnem časopisju. Takrat so v Londonu delali silno bojevit obraz, konferen-ee vodilnih političnih in vojaških osebnosti so bile takorekoč permanentne in bila je podoba, da se nahajamo tik pred epopodrom Anglije z angorsko državo. Naši opozicijski niso mogli dovolj jedrnatno in drastično očistiti egoizma Angliji, ki se je pripravljala, da zabrani Kemalu prehod v Evropo. Saj je resnica, da je Angliji šlo pred vsem za ožine, tudi protiruske cilje je brzkone imela pri tem v mislih, toda hkrati je hotela prepričati, da bi se Turčija vrnila na evropska tla. Samo ta zadnji moment, brez ozira na specijalno angleške egoistične interese, nam je moral biti dovolj, da bi se energično in popolno postavili na angleško stran. Naši opozicijski pa so v tistih kritičnih dneh pledirali za — interese Rusije, ki je bila z Angoro sklenila pogodbo za svobodo Dardanel, naperjeno zoper Anglijo. Povrh pa so z ogorčeno suverenostjo poudarjali, da naš epor za ožine pravzaprav nima nič brigati, ker je predaleč. Ko je šlo za to, da obljubimo Angliji pomožni vojaški zbor zoper kemalistično armado, naša opozicija ni vedela, kako bi dovolj ogorčeno zavrnila takšen predlog, češ, Anglija naj se bje za svoj business sama!

in Turki so se vračali v Evropo. Danes je postal Kemal prdržnejši in hoče meni nič tebi nič v Carigrad, hkrati pa zahteva ne le plebišci za zapadno Trakijo, marveč govori celo že o avtonomiji za Makedonijo, pri tem pa ne pripomni ničesar več o dostopu Bolgarije na Egejsko morje. In danes govori opozicijsko časopisje o kratkovidnosti naše vnanje politike, ki da ne vidi nevarnosti, preteče iz bližnjega orijenta naši državi, in piše o dalekovidnosti angleške politike, ki da je edina o pravem času spoznala, kako neugodna, opasne posledice ima povratek Turčije za mir na Balkanu in sploh v Evropi.

To je vnanja politika slovenske opozicije.

Mi smo takrat napisali jasno in brez ovinkov: Naj imajo Angleži kakršnekoli stranske namene glede Carigrada in Dardanel, ako branijo Turkom pri tem povratek v Evropo, smo mi povsem na njih strani. Ko so novinarji v Beogradu vprašali Ninčiča, kako da je mogel privoliti v restavracijo Turčije v Carigradu, je dejal kratko: Dajte mi dvestotisoč vojske, in Turki ne pridejo preko Bospora.

Da, to je jedro problema, vse drugo so prazne marnje. In še to: kar se danes govori o prostosti ali razoroženju ožin, vse to je prav tako prazno. Ako jih Turčija dobi v roke, jih bo rabila le po svoji volji in Rusiji bo prav tako zaprla prehod, kakor drugim državam, s katerimi je še v sporu. Turčija kot političen činitelj na Balkanu nam more biti le v škodo, ne žal, da je ne bodo Angleži sami izgnali nazaj v Azijo.

In naposled ako počnemo, da bomo imeli nekoč opravka s Turki ob svoji južni meji, poskusimo, da raje obračunamo z njimi že ob Bosporu. Danes bi šlo to za neprimerno manjšimi žrtvami, nego kdaj pozneje. Taka logika pa seveda ne dovolji glasovati proti vojnim kreditom, kar stoji zopet v nasprotju s poglavjem o demagogiji.

Evidenca vojnih obveznikov

Mestni magistrat ljubljanski je izdal te dni po naredbi ministrstva vojne in mornarice razglas, ki določa evidenco vojnih obveznikov, rekrutov, evidenco hranilcev rodbin, samohranilcev in dijakov z odloženim rokom ter evidenco konj in vozil.

Glede evidence vojnih obveznikov in rekrutov je ločiti stalno priseljene t. j. one, ki dobijo v novem mestu domovinsko pravico odnosno, katere je nova občina sprejela po izvršitvi vseh predpisanih pogojev v občinsko zvezo. Začasno priseljene pa je smatrati one, ki nimajo stalnega bivališča in pogojev za sprejem v novo občinsko zvezo. Zato se vodijo vsi začasno priseljeni, ki niso sprejeti v novo občinsko zvezo, v evidenci in v rekrutnih spiskih pri svojih pristojnih občinah. Vsak moški od 18. leta starosti in starejši do 50. leta, ki se preseli iz ene občine v drugo, mora o tem takoj obvestiti ono občino iz katere se izseli, dolžan pa je tudi, da v roku 30 dni po prihodu v novo občino isto obvesti. Vse prekršitve te navedbe se kaznujejo po določilih zakona o ustroju vojske.

Samohranilec, hranilec rodbin, dijakom z odloženim rokom, rekrutom, katerim je iz rodbinskih razlogov odložen nastop kadrovske službe je vsako leto doprinesiti dokaze, da imajo še pravico do omenjene vojne olajšave. O dokazih, ki jih je doprinesiti so natančni podatki v razglasu. Predložiti ga je:

1.) Hranilec rodbin in samohranilec je pismen dokaz za nadaljnje priznanje ugodnosti meseca januarja vsakega sledečega leta, ko je bila priznana ugodnost. 2.) Dijakom posvetnih in duhovskih šol, ki imajo pravico javnosti, kakor tudi redovnikom, je predložiti svojemu županstvu (v Ljubljani v mestnemu vojaškemu uradu) frekvencijsko izpovednico, da so redni slušatelji univerze ali redni učenci tuzemske ali inozemske srednje šole, in sicer meseca maja vsakega sledečega leta, ko je bila priznana ta ugodnost. Ta dokaz je predlagati do nastopa vojaške službe. 3.) Rekrutom, katerim je odložena aktivna vojaška služba za eno ali dve leti radi nesposobnosti, mlajših možkih družinskih članov, ali do odsluženja brata, ali do vrnitve enega ali drugega družinskega člana iz ujetništva itd., je predložiti svojemu županstvu v Ljubljani mestnemu vojaškemu uradu pismen dokaz za nadaljnje priznanje ugodnosti in sicer meseca januarja vsakega sledečega leta, ko jim je bila priznana ta ugodnost. — Evidenca konj in vozil. V vprežni živini in vozovih (vozeh, avtomobilih, motociklih, triciklih in biciklih) je voditi natančno evidenco, na podlagi zadnje štete in ocene konj in vozil. 1.) Lastnikom konj, volov in druge vprežne živine, ki je bila pri zadnjem popisu ocenjena, je zategadelj vse izpremene v tridesetih dneh naznaniti mestnemu vojaškemu uradu. Zlasti je naznaniti pogin, nastalo nesposobnost in pa prodajo živine. Istotako je naznaniti mestnemu vojaškemu uradu kupljeno, v Ljubljani ali izven Ljubljane ocenjeno živino. 2.) Lastnikom vozil, (voz, avtomobilov, motociklov, triciklov in biciklov), ki so bili pri zadnjem popisu ocenjeni in popisani, je vsako izpremembo v tridesetih dneh naznaniti mestnemu vojaškemu uradu.

Opustitve naznanitve izprememb pri živini in vozilih se kaznuje z denarno globo, ali pa z zaporom.

Politične beležke

+ Vsem bratom in sestram! Vzlic jasni resoluciji «Sokolstvo in politika», ki je bila sprejeta na glavni skupščini Jugoslovanskega Sokolskega Saveza v Zagrebu, se ponavljajo slučaj, da se vmešava Sokolstvo v dnevne politične boje. Z ozirom na to ponovno opozarjamo vse brate in sestre na to resolucijo ter jih pozivljamo, da se strogo drže njenih predpisov. Izločite politiko posebno v sedanjih volilnih bojih iz Sokolstva. Starešinstvo boče proti vsakemu članu, ki ne bi upošteval naših načel in ponovnih sklepov najvišjih instanc, uvedlo disciplinarne preiskave ter ga izločilo iz sokolskih vrst. Sokolska organizacija kot vsenarodna organizacija mora odločno čuvati svoja načela, in dolžnost vseh članov je, da vsak najmanjši polzku zanesi politične boje v naše vrste, odločno odklonijo. Starešinstvo JSS.

+ Primorski volilni odbor priredi sestanek v torek, dne 14. septembra ob pol 8. zvečer v gostilni pri Ciglerju v Spodnji Šiški. Poroča gosp. dr. Puc. Pridite polnoštevilno!

+ Sinočni volilni sestanki. Na Privozu se je vršil v gostilni gosp. Kavčiča velik shod Naprednega gospodarskega in političnega društva za šentjakobski okraj ob izvanredno dobri udeležbi. Nad 200 volilcev je z napeto pozornostjo in največjim odobravanjem sledilo izvajanjem govornikov ter jim navdušeno prirejalo. Shod je pokazal izborna disciplino in visoko politično zavest, ki vlada v naših vrstah in ki je porok, da bodo vsi zahtrebni napadi na JDS brezuspešni. Shod je otvoril predsednik in kandidat gosp. Likozar, govorili so gr. Janežič, Batjel, dr. Puc, Štrukelj, Bučar in Marn. — V Šiški se je pri Štepiću vršil zaupni sestanek, na katerem je referiral dr. Puc. Prisotnih je bilo 50 naših zaupnikov za Šiško. — Za dvorški okraj se je vršil sestanek pri Tončekovem Franciju in je bilo prisotnih nad 50 zaupnikov. Govorili so gg. dr. Kramer, Tury in Roš. — Dobro se je obnesel tudi sestanek pri Strgulcu. Govorili so ravnatelj Jug ter kandidata Turk, dr. Bohinjec in Gjud. — Pri Čišnovarju so napovedali sestanek za jedničarji. Prišli pa so samo trije, namreč en ališ somišljenik, en zajedničar in en nevollič radovednež. — Pri Raci je bilo bolj verelo. G. Pustoslavšek je pričel z Vižmarskim taborem, g. dr. Ravnhar je končal z razmišljanji o štajerskih in Kranjskih.

+ «Kako molčijo». «Slov. Narod» hoče pridobiti menda glas g. Dragotina Hribarja za Zajednico. Zato si je skonstruiral neke «intriže mladino» proti imenovanemu gospodu. Ker nimamo časa, da se pečamo z vsako abotno izmišljotino senilnega strica, smo molčali. Sedaj izvaja «Slov. Narod», da je s tem dokazana «absolutna resničnost» njegove bedarije. Jutri nas bo obtožil, da smo umorili njegovo babico. Če ne bomo dementirali, bo seveda dokazano, da smo morilci. Bog daj norem pamet!

+ Komunalni program zajedničarjev. Včerajšnji «Slovenski Narod» objavlja komunalni program «Zajedničarjev». Odkar so komunisti obnorovali svojega, ni bilo težko sestaviti takega kot je zajedničarski. Prezanimivo je, da so sedaj tudi že gospodje Bonač, Jelačin, Meden in nešteti drugi iz okolice «Slovenskega Naroda»

postali socialisti. Seveda le do 5. decembra in še to samo na papirju. Zato socialni del programa zajedničarjev ne more biti predmet resne debate, kajti socialne politike ne delajo papiristi programi, pač pa ljudje. Teh pa zajednica nima. Veliko bolj interesanten kot socialni del programa je njegov gospodarski del, ki obsega devet večjih postavk in katerega potrebščina znaša nad 800.000.000 kron. Čas volilnega gibanja je čas obljub. Kandidat navadno vse obljubi, a potem se kmalu prepriča, da svojih obljub ne more izpolniti. Naravno, vsaka obljuba stane denarja. Če hočeš pokloniti svojim volilecem izpolnjeno obljubo, stane to denar. Tega denarja pa ne moreš drugod dobiti, kakor zopet pri volilcih. To se pravi: V en žep jim vtakneš s polno obljubo, z drugega žepa jim pa vzameš denar, kar ga je stala obljuba. Tako teče stvar, zato greš vsak kandidat le na lahko mišljenje svojih volilcev, ako jim zlate gradove obljubiš, katere bi morali volilci sami poplačati. Zajednica bi za svoje obljube potrebovala, kakor rečeno nad 800 milijonov. Sedaj med volilnem gibanjem jih ima, kje naj jih pa pozneje vzame, to pa sam Bog vé. Če se v tako stvar bolj natančno pogleda, opazi se v nji velikanska neodkritost, da ne rečemo velikanska brezvestnost. Če gospodje zajedničarji nimajo kje kake zlate žile skrite, potem naravno za nos vlečejo volilce.

+ «Štiri proti eni». «Slov. Narod» v agitacijske svrhe falzificira zgodovino zamenjave kron v dinarje, ki se je izvršila pričetkom leta 1920. Obtožuje me, da sem «kljub soglasnemu in enodušnem protestu celokupne naše javnosti» podpisal dol no uredbu ter tako ravnal «proti naročilu ankete», ki da je meni in dru Jerjavu naložila, da morava «porabiti vsa sredstva, da preprečiva uzakonjenje te zamenjave». Gospodje, ki to pišejo, dobro vedo, kako je stvar tekla. Jaz sem bil edini, ki se je v ministrskem svetu do zadnjega upiral relaciji 4 : 1. Takrat sem moral slišati očitek, da so me v Ljubljani — podkupili. Na mojo prošnjo je načelstvo JDS v Ljubljani sklicalo anketo, ki se je re izrekla proti relaciji 1 : 4. Na moje izrecno vprašanje ali naj izvajam v slučaju neuspeha konsekvence se je na predlog g. dr. Tavčarja sklenilo, da naj o tem končnoveljavno sklepa načelstvo JDS, ki je zato edino kompetentno. Ko je prišlo v Beogradu do odločitve smo stali pred sledečo alternativo: ali podpišem in prevzamem politično odgovornost za zamenjavo ali pa odklonim podpis ter demisijoniram. Moja demisija bi bila takrat izzvala padec celokupnega kabineta. Vlado bi bili prevzeli radikali, ki so zagovarjali še mnogo neugodnejšo relacijo. Ko sem zato dal stranki svoj portfelj na razpolago ter jo zaprosil za naročilo, da odklonim podpis in demisijoniram, je načelstvo v moji odsotnosti soglasno sklenilo, da naj podpišem valutarno uredbu in ostanem v vladi. Za ta sklep so seveda glasovali tudi vsi gospodje, po katerih nalogu sedaj «Slov. Narod» obrekuje mene. Dr. Zerjav takrat ni bil član vlade, zakaj se njega vlačil v zadevo je le preveč — prozorno. O drugem delu «Narodovega» članka mi je težko govoriti. Moral bi postati zelo neuljuden. «Slov. Narod» bi priporočal, da si dobi sotrudnika, ki se nekoliko spozna na državne zadeve. Potem ne bo pisal, da se je vlada «sramovala» zamenjave in da je zato dala «zakon sankcionirati» sicer že 31. decembra 1921 objavila pa ga je še le čez eno leto. Če gospodje ne vedo, naj povem, da je uredba o zamenjavi, kakor vse druge uredbe po predpisu ustave morala biti predložena parlamentarnemu zakonodajnemu odboru, ki jo je odobrili 31. decembra 1921. Veljala pa je že od januarja 1920. Objavljanje teh odobrenih uredb je, kakor znano, povsem formalnega značaja. Vmešavanje dr. Kerkovca in dr. Zerjava celo v redakcijske zadeve «Službenih Novin» in «Uradnega lista» je tako naivno — otročje, da niti zlobno ni več. Dr. Albert Kramer.

+ Zadeva Kokoschinegovih hiš. G. narodni poslanec dr. Milan Korun nam piše: «Vljudo Vas prošim, da izvolite objaviti sledeče pojasnilo k telegramu «Zadeva Kokoschinegovih hiš» v Jutru od 11. t. m.: Na seji finančnega odbora, kjer se je baje sklenil nakup predmetnih hiš, nisem bil, ker imam dopust. Zato ni točno, da nisem mogel predložiti obljubljenih dokazov, da so hiše predrage. Tozadevni material je odposlal predsednik finančnega odbora, žalibog, da ni prišel pravočasno v poklicne roke». Dr. Korun narodni poslanec.

Prosvefa

Ljubljanska drama. Nedelja, 12.: ob 3. popoldne Krojaček-junaček. Izv. — Ob 8. zvečer Svatha Krečinskega. Izv. Ponedeljek, 13.: Svatha Krečinskega, D. Torek, 14.: Zaprtlo.

Ljubljanska opera. Nedelja, 12.: Jenufa. Izv. Ponedeljek, 13.: Zaprtlo. Torek, 14.: Seviljski brivci. B.

Šentjakobski gledališki oder. Nedelja, 12.: Mladost.

Mariborsko gledališče. Nedelja, 12.: «Baron Trenk». Izven in kuponi.

Torek, 14.: «Dnevi našega življenja». B.

Celjsko gledališče.

Četrtek, 16.: Mollerjev «Namišljeni bolnik». Izven. Začetek ob 8. uri.

Gostovanje ge. Ade Poljakove. Vse-liko ruska umetnost danes očarja ves kulturni svet. Strašna katastrofa, ki je zadelo rusko državo in ruski narod, je šele nudila Evropi in Ameriki srečo, da se seznajata do dobra z ruskimi naj-sijajnejšimi umetniki. Koliko bridke ironije in trpkoga cinizma je v tej naši sre-či, izvirajoči iz nesreče. Vedno smo se klanjali ruski književnosti in se divili ruski glasbi. Ostalih strok umetnosti pa nismo poznali. Po vojni smo se seznajali najprej z ruskim baletom, nato s kolo-salnostjo Hudožestvenikov in sinodi z eno najodličnejših ruskih in na svetovnih odrih slavni opernih pevki. Ga. Ada Poljakova je pela sinodi prvič — in vro-če želimo, da ne poslednjič — na našem odru. Že dolga leta ni žela nobena oper-na umetnica tako vsesplošnega vroče iskrenega, zares vihnega in brezkončnega aplavza. Občinstvo je vzkliskalo navdušeno ocharano in ploskalo, da je morala umetnica prihatati znova pred zastor. To je bil triumf velike, globoke umetnosti! In srečni smo ob novem dokazu da se naša, zelo razvajena, zato hladna publika takoj fino in jasno začuti, kdaj stoji pred njo resničen umetnik. Ge. Ade Poljakove «Madame Butterfly» je v pev-skem i igralskem oziru umotvor najvišje lepote. Ob njeni igri je plakalo vse, žen-ske in moški: tudi tu smo čutili silno dramatsko umetnost Hudožestvenikov. Njeno jasno petje s sijajno impostiranim glasom na maski, čisto spredej, pa je naravnost idealno. Razumeli smo zato vsako besedo in vsak njen ton je imel plemenito metalichen zvok. To je tista vzorna italijanska in ruska šola, ki je neprekosljiva in ki si je tako želimo pri-veeh naših pevcih. Odveč je reklama na temelju legata, ker je samo ob sebi razumljivo, da ima tako sijajna pevka bell'cantia krasna legata, krasna appa-ratamenta, krasno vokalizacijo, krasno fra-ziranje itd. Nekaj pa je, kar nas je še specialno razveselilo: njeni tempi! Ti so uravnani le po čustvih in situaciji; le temperament pevkine je odločilen, le nje-no občutje merodajno. Tako smo z nje-nim petjem res živeli in je opera postala prava muzikalna drama. Ti tempi pa so bili vsi tisti, ki jih je jemal včasih tudi dirigent Rukavina. Ga. Poljakova torej je prinesla popolno utemeljitev Ru-kavinovih tempov. Predstava pod tem-perimentnim vodstvom g. kapelnika Ma-tačiča je bila vobče na višini. Hvalo za-služijo orkester, zbori, g. Levar in g. Ko-vač ter vsi sodelujoči. Večer je stalj v znamenju velike umetnosti velike umet-nice.

Iz gledališke pisarne. Prva mladinska predstava v bodoči sezoni se vrši danes, dne 12. t. m. ob treh popoldne. Vprizori se Gönnerjeva pravljica igra v štirih slikah z godbo, petjem in baletom, v režiji g. Danila. «Krojaček-junaček». V torek, dne 14. t. m. se vprizori v opernem gledališču na novo študirano klasično buffoopera Rossinijeva «Sevil-ski brivci». V glavnih vlogah nastopijo: koloraturno vlogo Rosine pole kot gost gospa Pavla Lovšetova, don Basillia g. Betetto, naslovno vlogo brivca Figara g. Levar, grofa Almaviva g. Kovač, zdrav-nika Bartola g. Zupan. Dalje sodelujejo gospa Smolenskaja, g. Banovec, g. Zor-man, g. Puzelj in g. Perko. Opero diri-gira g. Neffat in režira g. Sevastjanov. Deloma nove dekoracije je naslikal z. Skružny. Predstava se igra za red B.

Občni zbor Dramatičnega društva v Ljubljani. Včeraj popoldne se je vršil v prostorih Slavenske banke redni občni zbor ljubljanskega Dramatičnega društva. Predsedoval je predsednik Alojzij Lilleg. Tajniško in blagajniško poročilo sta podala odbornika g. ravna-telj Avgust Praprotnik in g. dr. Gjuro Adlešič. Dedščina po pokojnem Rajku Arcetu znaša v vrednosti okoli 646 tisoč kron ter obstoja v zemljišču, vrednostnih papirjih, srečkah in drugem. Terjatve iz dedščine znašajo okoli 50 tisoč kron. Ob-čni zbor je pooblastil novi odbor, da eventuelno proda zemljišča, čim najde ugodnega kupca. Pri volitvah so bili so-glasno z vžikomom izvoljeni gg. za pred-sednika Alojzij Lilleg, za podpredsednika A. Praprotnik, za tajnika Fran Govekar, za blagajnika dr. Gjuro Adlešič, za od-bornike F. S. Finžgar, Pavel Golia, dr. Iv. Grafenauer, dr. Albert Kramer in dr. Fr. Novak. Preglednika sta Hanuš Krofta in Karel Govekar; namestnika pa Janko Bleiweis in Friderik Rukavina.

Koncert pevskega zbora «Lisinski» iz Zagreba. Občinstvo opozarjamo, da je za koncert «Lisinskega», ki se vrši danes v nedeljo zvečer ob 8. uri v dvorani hotela «Union» na razpolago še zelo veliko število vstopnic. Vstopnice se prodajajo danes dopoldne ob 8. do 12. ure v trgovini Glasbene Matice v poslop-ju Filharmonične družbe na Kongresnem trgu in pa od 7. ure dalje zvečer pri kon-certni blagajni v hotelu Union. Občin-stvo prošimo, da poseti ta koncert, ki bo nudil izreden užitek, saj je zbor «Lisinskega» znan kot eden najboljših naših pev-skih zborov in ki je že parkrat nastopil v Ljubljani z največjim uspehom.

Koncert Zikovcev, ki se je vršil v četrtek v mali Götzovi dvorani v Maribo-ru, je bil razprodan in se zato ponovi 7. decembra.

Mestno gledališče v Celju. V četrtek, dne 16. t. m. se vprizori Mollerje-va komedija «Namišljeni bolnik» izven abonementa. Igra se je vprizorila že lanskoleto od celjskih igralcev s prav leplim uspehom.

Marionetno gledališče v Mestnem domu igra danes zadnjič v tej sezoni ori-jentalnsko pravljico v 5. dejanjih «Zakleti kalif» in burko v 1. dejanju «Preizku-snja».

Iz Gvajčeve razstave. Kolektivno razstavo prof. Gvajca je v petek posečil pokrajinski namestnik Ivan Hribar in ku-pil okoli 20 slik. Razstava je skoro raz-prodana. Tudi obisk je povoljen.

Sokolstvo

Ljubljanski Sokol priredi v soboto dne 18. novembra t. l. ob 8. uri zvečer v telovadnici Narodnega doma telovadno akademijo moških oddelkov. Sodeluje pevski zbor J. A. D. Triglav. Vstopnina: Sedeži po 8 in 5 Din, stojšče po 2 Din. Predprodaja v četrtek in petek od 6. do 7. ure zvečer in v soboto od 4. do 6. po-poldne v odborovi sobi.

Sokolsko društvo Ljubljana II. priredi v sredo dne 15. t. m. ob 20. uri na realki za svoje člane predavanje. Predava brat dr. R. Mole o Balkanski vojni. K predavanju so vabljeni tudi člani drugih sokolskih društev in sokolstvu naklo-njeno občinstvo. Bratje in sestre, pridite polnoštevilno!

Iz starešinstva Saveza. Na seji starešinstva dne 6. t. m. se je konstitu-ralo starešinstvo sledeče: starosta dr. Vladimir Ravnhar, I. podstarosta dr. La-zar Car, II. podstarosta Gjuro Paunko-vič, III. podstarosta Engelbert Gangl, I. tajnik dr. Riko Fux, II. tajnik Ivan Baj-želj, blagajnik Bogomil Kajzelj, statistič-ni odsek: Veri Švaljar, organizacijski in manjšinski odsek: Franc Šlajpah, pro-svetni odsek dr. Murnik, dr. Hadži in En-gelbert Gangl, gospodarski odsek: Dev in Turk, Jugosloven. Sokolska Matica: Ko-stnapfel, arhiv: Marolt in Trdinova, zdravstvo: dr. Matija Ambrožič. — T. O. načelnik: dr. Viktor Murnik, I. namestnik Miroslav Ambrožič, II. namestnik Miroslav Voljnovič, III. namestnik Bran-ko Palčič, Urednik Sokolskega Glasnika za leto 1923 Miroslav Ambrožič.

Sport

Ponovna tekma med Ilirijo in Pri-morjem. — Primorje se je odzvalo pozivi k ponovni tekmi in nastopi danes ob 15. uri drugič proti Iliriji. Po dogovoru se vrši tekma na igrišču Ilirije pred drž. kolodvorom pod vodstvom sodnika iz Zagreba. Prvenstvena tekma 5. t. m. je končala kakor znano z rezultatom 8 : 1 za Ilirijo, česar pa se na strani S. K. Primorja deloma ni priznalo za rečen iz-id. Današnja tekma, ki se igra na brez-hibnih tleh ilirijanskega igrišča, bo za oba kluba interesantna ponovna preiz-kusnja. Za tekmo vlada v naših sport-nih krogih nenavadno zanimanje. Pred-igra med Slovanom in rezervno Ilirije se prične ob pol 14. uri.

Jugoslovanski zimskosportni savez naznanja gospodi smučarjem in sank-ačem, da se bodo sprejemale naročbe za smučarski krog samo še v ponedeljek in torek 13. in 14. t. m. od 14. do 18. ure popoldne v pisarni Sportne zveze (Na-rodni dom), kjer so na ogled tudi vzorci in cene suknja. Blaga se bo naročilo sa-mo za toliko krolev, kolikor bo za nje pri-glasencev. — Jugoslovanski zimsko-sportni savez.

T. K. Skala. Važen sestanek celokup-nega članstva se vrši v sredo dne 15. t. m. ob 20. uri v mestni posvetovalnici na magistratu (Mestni trg).

Objave

* Dramatični odsek Sokola Marje pri-redi v nedeljo, dne 12. novembra dve ve-seloigrji: «Prvi ples» in «Dva glaha». V telovadnici na Selu. Vabimo k obidni ude-ležbi.

* Občni zbor Čitalnice v Celju se vrši v soboto, dne 18. novembra ob 8. uri zve-čer v čitalniški dvorani Narodnega do-ma. Dnevni red običajen.

* Osrednja zveza javnih nameščen-cev ima nujno sejo širšega odbora v četrtek, 16. t. m. ob 20. uri na magistratu. Dnevni red: odobrenje zapisnika zadnje seje, poročilo predsedstva, izredni občni zbor. Vsak delegat naj stori svojo dolž-nost! — Predsedstvo.

* Narodna Čitalnica v Škofji Loki slavi letos 60 letnico svojega obstoja. V pro-slavo tega pomembnega dogodka se vrši v nedeljo, 19. novembra ob pol 11. slavnosten občni zbor «Čitalnice» v So-kolskem domu, zvečer pa istotam pred-stava stare čitalniške veseligrje: «Zu-panova Micka». Po igri prosta zabava.

K slavlju se vabijo vsa narodna društva, posebno «Čitalnice» in bivše društvenike škofjeljske «Čitalnice». — Eventuelna priglasila za obed in prenočišče naj se pošljejo na odbor «Narodne Čitalnice».

* Invalidska uprava želi nabaviti za podrejene zavode 500 — 600 m³ zdravih bukovih drv, katerih pretežna večina (ca 500 m³) bi bila za dobavitelju tako ugodnej-e, Tržič, ali če je dobavitelju tako ugodnej-e, loko zdravilišče za invalide na Golniku. Kolekovane zapečatene ponudbe z vidno označbo na ovoju: «Ponudba drv» naj se pošljejo do 15. decembra 1922 na naslov: «Invalidski odsek oddelka za socialno po-litiko v Ljubljani, Št. Peterska kasarna».

* Izgubila se je usnjata denarnica iz velblodove kože od Židovske ulice do Glavne pošte. Odda se jo naj v Gajevi ulici 2 proti nagradi. Koder, čevljar.

* Izgubila se je včeraj popoldan od 2 — 4 ure na poti od Uniona do Kolizeja rujava kožmohovinasta kapa. Ker je stvar drag spomni iz Rusije, dam dotičnemu vi-soko nagrado, ako jo vrne pri portiriu hotela «Union».

Politični odmevi.

Balkanska zveza?

O priliki obiska Stamboliškega v Bukarešti in Beogradu ter Politisa v Beogradu se je znova pojavila vest o snujanju se novi balkanski zvezi. Da so v današnjem položaju take vesti najmanj preuranjene, o tem ne more biti najmanjšega dvoma.

Zveze držav se ustanavljajo vedno z gotovim, čim točneje preciziranim programom. Čehoslovaška, Rumunija in naša kraljevina so se zvezale z namenom, da si ščitijo priborjeno nacionalno svobodo, zlasti pred eventualnimi poskusi reakcije in restavracije s strani Madžarov in Habsburžanov. V tem akcijskem delokrogu se je Mala antanta že sijajno obnesla, dočim je preko njega manj uspela. Napram vnapoljnim težavam posameznih članov, kakor n. pr. v našem »razmerju« do Italije, rumunskih krizih zaradi Besarabije Mala antanta ne prinaša pomoči.

Balkanska zveza se je pred desetimi leti sklenila istotako s konkretnim delavnim načrtom: Šlo je za to, da se izrazi slabost Turčije, ki se je pokazala v tripolitanski aferi. Turčija je takrat predstavljala še vedno državo, s katero bi nobena od krščanskih balkanskih držav sama ne mogla začeti vojne z upravičeno nado na uspeh. Ko je bil ta glavni uspeh dosežen in Turčija toliko ko vržena iz Evrope, je tudi balkanska zveza takoj razpadla.

Ali imajo danes balkanske države kakega skupnega nasprotnika, zoper katerega bi se mogla in morala osnovati medsebojna zveza? Turčija se danes vrača na Balkan in tega se ne veselijo nihče na našem polotoku, niti Bolgarija. Odločno zoper to so Rumunija, Grška in tudi mi, toda Grki ne morejo, mi pa nečemo v svrhu dejanskega odpora proti vrnitvi žrtvovati toliko kakor bi bilo treba. Bolgariji sta sicer oba sosedja v Trakiji enako neljuba, ker bi rada sama zase pristo pot ob Marici navzdol. Grke izganjati iz turškega obrežja s Turki, je zanje majhen dobiček ali pa morda sploh nikakršna. V koliko si pa v Sofiji v resnici žele direktne meje s Turčijo, o tem pa v današnjem položaju vendar ne moremo izreči zanesljive trditve. Vsaj ne za vladno Stamboliškega.

Rumunija je na balkanskih problemih interesirana le, v kolikor ima strah pred eventualno bolgarsko - turško kooperacijo; vprašanje prostega prehoda skozi ožine tvori seveda poglavje zase. Njeno sodelovanje v eventualni balkanski zvezi bi bilo tedaj mogoče le z ostjo proti Turčiji in Bolgariji. Grška ima korist le od take balkanske zveze, ki bi ji garantirala njeno dosedanje poost na severni obali Egejskega morja, ker na morju se lahko brani sama. To poost pa ji moreta ogroziti le Turčija in Bolgarija, pozneje pa tudi Jugoslavija. Bolgarija ima interes na taki zvezi, ki bi ji priborila dohod od Egejskega morja. Iz turške politike, zlasti iz Kemalove zahteve po plebiscitu v zapadni Trakiji, je razvidno, da so v Angori pripravljene koncedirati kvečjemu formulo gospodarskega dohoda na morje, saj zahtevajo Dedeagaz zase. Zato smatra Stamboliški po pravici, da se more najti ključ do egejskih pristanišč v Bukarešti, predvsem pa v Beogradu.

Zveza balkanskih držav, naperjena zoper Turčijo, bi imela smisel šele, ako bi to kazalo težnjo, etablirati se zopet kot prevladajoča država na polotoku. Dokler se tega ni bati, take velike zveze pač ne bo. Zveza z ostjo zoper Bol-

garijo faktično že obstoja v jugoslovansko-rumunskem delu Male antante. Tretja možnost, zveza zoper Turčijo in Grško hkrati, pa bi mogla obstojati med Bolgarijo in Jugoslavijo, a imela bi nehotne opraviti z nezaupanjem Rumunije. Računati bi morala tedaj s popolnoma spremenjenim položajem v srednji Evropi in na vzhodu, predvsem pa bi morala stati na njeni strani Rusija, ki bi hotela posegati znova po Dardanelah. Do take kombinacije pa je še daleč. Za bližnjo bodočnost pa ni pričakovati bistvene spremembe v današnji razporeditvi sil na Balkanskem polotoku.

Pred angleškimi volitvami

Fr. F. London, 8. nov.

To pot angleške volitve ne pomenjajo ljudstvu toliko, kakor pred leti, ko je oživil liberalizem pod vodstvom Lloyd Georgea porazil konzervativce v znamenju socialne reforme in državnopravne obnove. Sedaj se povsodi opaža odločen okret na desno. Anglija se zbira proti levičarskemu programu labouristov, kar najodločneje odklanja program te stranke, zlasti oddajo kapitala in socializacijo. Toda ta možnost je itak zelo oddaljena. Sicer pa je opažati precejšnjo resignacijo. Pravijo, da jim je vseeno in da slabše ne more priti. Zadnji teden je število brezposelnih poskočilo za novih 10.000! To pot bodo volilni stroji delovali zelo mirno, takorekoč na pol pare, in 15. novembra ne bo eksplozije. Stranke so deformirane, večina njih ne pomeni več tega, kar so pomenile nekoč. Mašinisti pa še vedno stojijo pri svojih strankarskopoličnih ustrojevih in stražijo stare oblike.

V ospredju sta oba velika nasprotnika in voditelja. Lloyd George obnavlja liberalizem, Bonar Law obnavlja konzervativizem. Ne eden ne drugi pa ne da odločilnega signala, načelne izjave novega programa, obtožnice, nikdo ne razvije nove zastave, ne za trobi nove melodije. Stari programi, nove potrebe, stari ljudje, — vseobče kriza mišljenja, ali morda bolj kriza čustvovanja in utrujenosti.

V starem parlamentu je bilo 707 poslancev, med njimi 73 revolucionarnih irskih Sinnfeinerjev, ki svojega mandata niso izvrševali. V vladni stranki je 346 koaliranih unionistov, 120 koaliranih liberalcev in 4 labouristi. V opoziciji je bilo 76 labouristov, 83 Asquithovih liberalcev in več drobcev. Razven tega je sedelo v parlamentu 22 Ulstrskih unionistov in 98 neodvisnih unionistov. Nova angleška zbornica bo šela 615 poslancev. Irski ima svoj parlament, Ulster še ostane zastopan s 13 poslanci. Privikrat volijo ženske. Vseh volilcev in volilk je nekaj nad 20 milijonov. Kandidatov bo okroglo 1500. Volilna borba se v glavnem vrši med štirimi strankami: Konzervativci ali unionisti, ki jih vodi Bonar Law, nacionalnimi liberalci (Lloyd George), neodvisnimi liberalci (Asquith-Grey) in delavsko stranko (Labour Party). Vsa prorokovanja in preračunavanja so odveč. Nikdo ne ve, kakšen bo izid, vendar soglašajo večina sklenjenih stav v smeri, da dobi Labour okroglo 150 mandatov, obe liberalni struji skupaj 120, od teh 40 do 50 Lloyd George, večina pa, to je naj 400 mandatov, se pripisuje konzervativcem-unionistom...

Glavna gesla volilne borbe so: Narodno edinstvo, odklanjanje socia-

lizma, svoboda trgovine, prijateljstvo s Francijo, politika miru. Na obzorju se kaže možnost nove vladne koalicije. Mnogo se tudi govori o tem, da se opusti vsako vmešavanje v zadeve bližnjega istoka, poseganje po morskih ožinah in da se tudi opustita mandata nad Palestino in Mezopotamijo. Slišijo se glasovi, da je versailleska mirovna pogodba pogrešana. Toda takšni glasovi so redki.

Angleška volilna borba je manj perfidna in sovražna, kakor drugod. Večina govorov se skuša z dobrim hucinjem gorovor ali vsaj šalititi na nasprotno stranko. Tudi samohvala dosega visoke mere. Proti prekoračenju dostojnih mej pa deluje tradicija in zelo strogi zakoni v varstvo proti žalitvam, častikraji in obrekovanju. Novinstvo in volilni govori so zato tako zmerni, da se včasih z žalostjo spominjam svoje domovine. Vsak Anglež ve, kaj dolguje vsakemu drugemu

Socialna politika

Trgovci in mezno gibanje trgovskih nameščencev

Mezno gibanje trgovskih nameščencev je zadeva resnega, ne samo gospodarskega, temveč tudi socialnega značaja. Plačilni spor še ni rešen. Zakaj? Zaradi intrasigentnega stališča trgovcev, oziroma predstavnikov trgovcev, tako trdijo nameščenci; trgovci pa pravijo, da zaradi prevelikih zahtev nameščencev. Zdi se nam zato potrebno obravnavati stvar javno.

Da so simpatije javnosti v tem slučaju na strani nameščencev, je znano. Tudi velik del našega trgovskega stanu je za pametno, socialno pravično rešitev zahtev svojih nameščencev. Drugi del trgovcev pa se protivi in se noče pogajati.

Med protivniki jih je dober del takih, ki se sploh ne zavedajo gospodarskega in socialnega poslanstva trgovskega stanu. To so ljudje, ki spadajo pod širok pojem »kupčevalec« ne pa »trgovca«. V njihovo družbo spada vse, kar brezobzirno, pa tudi na račun nastavljenec, zasleduje samo pridobitno interese. Med protivniki pa so na drugi strani tudi mnogi častivredni trgovci.

Njihova pogreška je, da napačno gledajo na stvar. Eni plačajo svoje nameščence dobro in mislijo, da je tudi drugod tako, da se da povsodi z lepo besedo med šefom in nastavljenecem vse urediti, kakor pri njih in jim je zato beseda »mezno gibanje« že na sebi nesimpatična, drugi zopet so nekoliko zaostali za tokom časa in se ne morejo prav živjeti v nove socialne razmere.

Tipična poteza človeškega značaja je, da ima vsakdo navadno dve meri. Eno zase, eno za druge. Dokler služimo sami in smo delojemalci, smo navadno čisto drugega mišljenja kot potem, ko postanemo delodajalci. To navadno nasprotje pa se da premostiti z realnim ekonomskim argumentom. Predpogoj smoternemu in koristnemu delovanju je namreč soglasje med gospodarjem in njegovimi sodelavci. V interesu gospodarjevem je, če so njegovi sodelavci, pridni, zvesti, poštenji in če store vse v blagor in prospek gospodarjevega podjetja. Zato pa je treba, da nudi gospodar svojemu nastavlencu vsaj toliko, da mora le ta dostojno in pošteno izhajati. Le za dobro plačilo moremo zahtevati, da nam dajo delojemalce vse svoje moči na razpolago. Le če ga dobro plačujemo, smemo in moremo zahtevati od nastavljenca, da nam posveti vse svoje sile. Prazen žakelj ne stoji pokonci, slabo plačan nastavljenec ne dela z veseljem in interesom, ker ga tarejo

Angležu. Kamor pridem, povsodi opažam visoko razvito državljansko zavest in resnobo. Gorjo onemu, ki bi grdo govoril ali pisal o državi ali o ustavi!

Končno še zanimivost, kakršne v svoji Narodni skupščini najbrže ne poznate. 22 let že sedi v angleškem parlamentu poslanec Hope, izvoljen na Skotskem, koalicijski liberalce. On se hvali, da vseh teh 22 let v parlamentu ni spregovoril nepotrebnih besed. Moč namreč sploh ni odprl ust. Sedaj ga ne kandidirajo več niti liberalci, niti konzervativci, češ da je premalo zgovoren, da pa so sedaj tudi v Angliji časi, ko ljudje ne vprašajo, kaj govori, marveč koliko! G. Hope pa pravi, da so bili stari časi boljši in da želi on še nadaljnjih 5 let v parlamentu — molčati. To da je danes najboljša politika. Zato kandidira na lastno pest.

Petnajstega novembra pače odločitev tudi zanj.

eksistenčne skrbi in pa zavest, da ni svojemu delu primerno plačan. Vsak delojemalce je človek in ni zato čudno, če se udaja turobnim mislim, če postaja len in površen, če sovraži vse, ki se jim godi boljše, ako vidi, da mu gospodar, ki živi dobro, mnogokrat v izobilju, ne privošč nič, oziroma premalo. Dolžnost vsakega kulturnega človeka je, da po možnosti izravna take prevelike in krivične socialne razlike.

Dejstvo je, da dandanes plače trgovskih nameščencev v sorazmerju z drugimi povški niso še dovolj navzgor in da znašajo procentualno komaj dobro polovico tega, kar so iznesle pred vojno. S to konstatacijo je menda dovolj povedano. So izjeme navzgor in navzdol in bo se mogoče oporekalo temu dejstvu od posameznikov, vendar v celoti je tako. Materialna kultura in politika, ki je vladala zadnja desetletja, se umika socialnopolitičnemu pokretu, ki je jel naraščati po vojni. Treba je, da ga upoštevamo in da mu sledimo.

V zaščito najslabotnejših, najmlajših in najmanjših se je pojavila eksistenčni minimum, t. j. tista najnižja stopnja zaslužka, ki jo mora dobiti vsak individij, da more zadostiti tistim življenjskim potrebam, od katerih zavisi telesna krepkost in odporna sila ter mu omogoča v socialnem pogledu živeti človeškemu dostojanstvu primerno. Treba je, da se določi ta minimum zato, da moralno slabi delodajalci ne bodo še nadalje izkoriščali svojih nastavljenec. Ne samo v trgovskih obratih, tudi v vseh mogočih drugih pisarnah in podjetjih bi bil potreben ta minimum. Ne bo potem toliko socialne bede, tatvin iz revščine in prostitucij iz obupa. Treba je določiti najnižjo plačo, obvezno za vse kupčevske obrate. Manjše, kot te določene plače ne sme imeti noben nastavljenec, ker ta plača naj bo izračunana in določena tako, da bo jasno, da je vsako manjše plačilo premajhno in ne zadostuje za samostojno in pošteno preživljanje. Imamo tržne cene in indekse številke, na podlagi katerih se to lahko določi in primerno ter pametno regulira po draginskih in drugih življenjskih prilikah, navzgor ali navzdol, ne da bi pri tem zabredli v avstrijske pogubne ekstreme.

Nekateri pravijo, da je dandanes velik del nastavljenecv tako neraben, da niti tega, kar sedaj dobe za plačilo, ne zasluži. To je gotovo pretirano. Mnenja smo, da vsakdo, ki ga imamo v službi, kljub njegovi mali sposobnosti, gotovo zasluži vsaj toliko, da bo dobil eksistenčni minimum. Če je dandanes naraščaj tako neraben, je temu nekaj kriva

voja. Mnogo pa tudi naraščaj, oziroma nastavljenec sami ter učni gospodarji. Ko se tak učenec izuči in postane pomočnik, misli, da je sedaj konec učenja in izobraževanja. Gospod je, ki služi sam svoj kruh. Zato pa porabi svoj prosti čas le za zabavo in veselo življenje ter ne ve, da je še zelo velika duševna reva in nepodkovan na vseh koncih in krajih. Isto je z absolutni različnih trgovskih šol. Tu imajo strokovne organizacije široko in hvalevredno polje, da vzgoje svoje člane za dobre državljane, cele ljudi, značaje, ki ne zahtevajo samo pravic, temveč se zavedajo tudi dolžnosti. Učni gospodarji bi pa tudi lahko mnogo pripomogli k izboljšanju tega trgovskega naraščaja, če bi velj pravilno pojmovali dolžnosti, ki jih imajo napram učencem. § 10, pravil Gremija trgovcev v Ljubljani ima polno krasnih navodil za učne gospodarje. Treba je, da gospodar svojega učenca lepo podučuje, skrbi za njegov telesni in duševni napredek. Zanimati se mora za njegovo delo in življenje v prostem času ter ga mora strokovno izobražiti itd. Dandanes pa opravljajo učenci navadno vsa mogoča blazpsevka dela, so za služkinje, hišnice, vozijo vozčke in drugo. Nadomestujejo pač eno delavno moč za najnižjo opravilo. Ali je čudno, če potem nič ne ve in ne zna, ko postane pomočnik brez vsake preiskušnje. Tudi glede številca vajencev bi bilo potrebno točno izvajati § 10. Vajencev je preveč. Nekateri nočejo plačevati pomočnikov in imajo zato polno vajencev. Zato pa imamo toliko materiala brez vrednosti. Tudi za to naj se zanima pomočniški zbor, da bo manjši, pa strokovno mnogo sposobnejši.

Nekateri trdijo, da jim že sedaj ni mogoče plačevati nastavljenecv pri teh mizernih plačah, češ, da obrt ne nese. No potem imajo pač nastavljenec le is komoditete. Če mu obrt ne nese toliko, da bi mogel svojega nastavljenca primerno plačati, je to pač znamenje, da ima tako majhno obrt, da sploh ne potrebuje nikogar. Seveda, če ima še eno drugo moč za sramotno nizko plačo pri sebi, njemu je to povolji, mu vsaj samemu delati ni treba. Kjer pa je več nastavljenecv z nizkimi plačami, zmanjšajte število in povišajte plače, če res ne premorete povišanih plačil. Dobro bo na ta način nekoliko regulirati prevelik prirastek naraščaja. Dosti je še dela pri nas, lahko ga bodo dobili drugje oni, ki ne bodo mogli h kupčiji.

Mariborski gremij je sklenil kolektivno pogodbo z nameščenci. Mariborski trgovci so pokazali, da so naprednejši od drugih. Vprašali smo nekatere tukajšnje naše trgovce, kaj menijo o tem. Kakor so zato, da se pravično uredi razmerje in se da nastavljenecem, kar jim gre ter se jih zaščiti pred izkoriščanjem, tako so proti temu, da se določijo navzgor plače avtomatično po letih ne glede na sposobnost. Tu je pa treba kvalifikacije. Kupčija je svobodna poklic, v katerem igra ta sposobnost in konkurenca največjo vlogo. In zato ni na mestu, da bi se vsakdo in vsi avtomatično izboljšali svoj položaj, če jim je minimum itak zagotovljen, neglede na sposobnost. To bi bilo nezdružljivo! Naj pride vsakdo magari avtomatično do gotove višine v plači, naprej pa ne, če ni sposoben in zmogen. Nižje plače se nam zde v mariborski pogodbi prenizke, višje pa za povprečnega nastavljenca brez posebne sposobnosti prevelike. Treba je zaščititi navzdol, navzgor pa naj ostane tekmovalnost, ki človeka edino žene, da se izpopolnjuje in ne zapade v brezbriznost.

Trgovce

L. Janačkova opera »Jenufa« se uprizori o Božiču na berlinski državni operi pod dirigentstvom skladatelja Schillinga.

V. Doroševič:

Pisateljica

«Gospa Maurina želi govoriti z Vami.»

Vraga! Maurina! Naj za hipec potрпи ... samo za hipec ...

Uredil sem si obleko, si pred zrcalom popravil ovratnico se iznova počesal in jej šel naproti. Prav za prav: tekkel sem jej naproti.

«Oprostite, da nadlegujem...»

Pred mano je stala postarna žena majhne rasti, revno oblečena. Vse je viselo na njej, njena lica prav tako, kakor njena obleka.

Smehljaj sem se. Ona tudi.

«Maurina.»

«Pardon, bržčas mati Ane Nikolajevne...»

Nasmehnila se je žalostno: «Ne, jaz sem Ana Nikolajevna Maurina, pisateljica povesti, ki ste jih priobčili.»

«Ali — dovolite! Kako je to mogoče? Saj vendar poznam Ano Nikolajevno...»

«Res? To rjavolasko? Ona ni bila nikoli Ana Nikolajevna... To je bila le... prevara. Nikar se ne jezite! Poslušajte...»

Bila je v zadregi. Solze so jej stale v obeh.

«Saj dovolite, da sedem?»

«Seveda, o... prosim!... oprostite, da nisem sam...!»

«Nič ne de... Dovolite, da vam povem... In nikar ne bodite hud!... Tiste povesti sem napisala jaz... Ze-

lela sem, da bi bile tiskane. Ne toliko zaradi honorarja — ne. Cutila sem v sebi nekaj, o čemer sem morala pripovedovati. Marsikaj sem doživela, marsikaj prestala in razmišljala. Pisati sem morala. Napisala sem torej tri povesti in jih nesla trem uredništvom. Morda so bile dobre, morda tudi ne. Jaz ne vem. Toda... čitali jih niso. Ena izmed teh povesti je bila tudi pri Vas. Prišla sem parkrat, a vselej so mi rekli, da ne ugnešete. «Čez teden dni pridite zopet!» Končno mi je Vaš tajnik rokopis vrnil. «Nerabno.» Oprostite... toda rokopisa sploh niste čitali.»

«Milostiva, to ni mogoče.»

«Kesneje je ta povest vendarle izšla pri Vas!» je nadaljevala mirno, a tužno. «Izmišljala sem si namreč nekaj... morda je bilo to graje vredno... morda je bila ta misel grda... Znanu vred je stanovalo mlado dekle, guvernantka brez službe, a izredne lepote... Ona je bila, ki je hodila k Vam kot Ana Nikolajevna Maurina, in... oprostite!... je imela talent, ki Vas je tako zanimal. Tudi ona je bila brez sredstev; zato sem ji predlagala: jaz bom pisala, ona pa nosila v uredništva povesti z mojim imenom... Saj veste, da je v umetnosti avtorjev portré vedno zanimiv. Zlasti pa še tak portré! Oglevala sem jo: bujni lasje, oči, rast, lica, na katerih žare plameni mladosti in življenja... Vse ima, kar lahko vzbuja zanimanje... Nikar se ne jezite! Nič slabega nočem reči, niti o Vas niti o Vaših tovariših. Nobene besede, nič namigavanja. Nikake nespo-

dobnosti lei niso rekli. Ko pa je pri-

nesla moje povesti v uredništva, so ji odgovorili v treh dneh. To je bilo vse.

In sprejeto je bilo vse. Moj Bog, to je čisto naravno. Mlado, lepo dekle pisateljice! Zelo zanimivo je, kar razmišlja tako lepa glava! Spodobna povesti pač še niso bile dovršene, a nekaj gg. urednikov je bilo toli prijaznih, da so jih predelali. Pa s koliko ljubeznijo! Čitali so zelo previdno in rekli so le obžalovanje: «Za mi je, toda nekoliko predolgo, ljubo dete.» — Navadno mi je pripovedovala vse posameznosti svojih posetov. Občudovali so jo: «Kako ste še mlada — odkod imate vse to?» — Vsaka misel je dražestna, ako skoči iz lepe glave. Življenje me ni naučilo, biti optimistka. In tako mlado, dražestno bitje polno pesimizma! To jej je dajalo prav poseben mik. Njej in njenim povestim! Vselej mi je povedala, kaj so jej rekli. In oprostite! — potem sva se toliko smejala! Bila je zelo vesela, jaz manj... vzlic temu se mi je kar vrtelo od tolike pohvale. Vsako lepo, posrečeno, originalno besedo so opazili! In najina reč je šla dobro. Zaslužili sva na mesec 200 rubljev. Sto sem jih dajala njej in sto sem jih obdržala zase. In vse je bilo dobro. Tu je nadomda — pretekli teden sprejela angažma v nekem Café Chantant!»

«V Café Chantant?»

«Da, v Café Chantant. To jo bolj veseli in ponudili so jej večji zaslužek. Prosila sem jo, naj ne ostavlja literature. Saj sva vendar stali že na pragu slave. Še pol leta — in zaslužila bi petsto do šeststo rubljev na me-

sec. Imam že skoro gotov roman. Od nje bi ga vzeli. Prosila sem jo, naj mi ne kvari literarne kariere. Toda šla je: «Tam je veselje!» — Kaj mi je preostalo drugega?! Da bi na njeno mesto vzela drugo? To ni kar tako lahko: danes ta Maurina, jutri druga... Tedaj sem mislila... oprostite!... da mi dajajo moji že natisnjeni in prijazni spisi pravico nastopiti z oljptim vizirjem... z nelepim obrazom... Ne bodite hudi zaradi tega malega razočaranja!»

«Jaz... jaz... ne vem... To vse se sliši tako čudno... Tako neliterarno postopanje...»

Zganila se je, da bi jo bil najrajši udaril.

«Ne govorite! Take besede sem že slišala! Iz nekega uredništva bi me bili malone zapodili. Moje spise so vedno hvalili, jim bili naklonjeni. In tudi Vi ste jih hvalili! Ne odrecite mi zdaj in čitajte še to malo čelo! Pisano je v istem žanru, ki Vam je bil dolejš poseben všeč... Njej ste odgovarjali tekom treh dni. Ali smem priti čez teden dni?»

«Oprostite... čemu čez teden dni? Zagotavljam Vas... motite se...»

«Pa niste hudi name?»

«Prosim, pridite čez tri dni. Vašo povest prečitam v treh dneh.»

«Morda bi bilo vendarle bolje, da pridem šele...»

«Milostiva, ponavljam: »ač povest prečitam v treh dneh. Klanjam se... pripravočam se...»

Tri dni nato mi je izročil tainik sledeče pismo:

«Saj sem Vam takoj rekla, da je bolje, če pridem čez teden dni. Ne jezite se! Pridem torej čez teden dni zopet. Vam najvdanejša Maurina.»

Ta nadležnost! Vrag jo vzel! Povest bi bil moral vendar čitati — a sem nanjo popolnoma pozabil!

Razni dogodki so prišli nato vmes... Saj se niti ne spominjam, kaj vse je bilo. Dogodki na daljnem vztoku, slaba letina po notranjih gubernijah — skratka dogodki, na katere ne reagirati je za žurnalista nemogoče. Skratka: imel sem ogromno dela. Vse različne dolžnosti, a nobene svobodne minute, in pri vrninah treba vedno delati urno, mrzlično... Povrhu vsega pa se je menda povest še izgubila. Najti vsaj je nisem mogel...

Nedavno sem srečal v nekih novih novinah pod naslovom neke povesti ime Maurine.

Zvečer sem srečal urednika teh nov.

«Aprapos, Maurina piše zdaj v Vaš list?»

«Ah, mar jo poznate? Kaj ne, srčkan biser?»

«Res?»

«Piše ljubko, silno ljubko. Seveda... res nekoliko žensko. In tudi predolgo. Njene stvari je treba pač nekoliko preminjati, predelovati, toda za tako nadarjeno dete delam to res rad... Vaša redakcija je zaljubljena vanjo. Kakor pride, je kakor da je pošiljalo solnce. Zapeljivo dekle! Srčkan obrazek! Silno ljubezniva blondinka.»

«Ah, ona je blondinka?»

«Blondinka. Zakaj vprašujete?»

«Le... tako...»

Naše domače zadeve

Dr. Avg. Reisman:

Mariborsko šolstvo

(Obisk v podoficijski šoli)

Bilo je še v dneh onega brezkončnega deževja, ko sva jo s prijateljem dr. Kovarčičem, ko sva jo s prijateljem dr. Kovarčičem, ko sva jo s prijateljem dr. Kovarčičem, proti kasarnam. Nekaj časa sva se izogibala lužam, kar pa ni dosti pomagalo. Oskropljena do kolen, premočena in blatna sva prišla v artilerijsko podoficijsko šolo na »interview«. Tem prijetnejše naju je ogrela toplota pisarne podpukovnika Margetića, ki nama je potem nad dve uri preprijazno razkladal ustroj in stanje podoficijskih šol.

V Mariboru smo dobili po prevratu leta 1920. dve podoficijski šoli, artilerijsko in inženjersko, v vsaj državi pa jih imamo pet. Inženjerska je edino v Mariboru. Te šole se mi zdijo zelo primerne za zdravo vzgojo armade. Slovenci in zlasti bližnji mariborski okoliš pa je lahko hvaležen državi, da jih je postavila ravno v Maribor. Stoterim staršem, ki nimajo sredstev za drago dolgotrajno šolanje svojih sinov, je omogočeno, da zagotovo otrokom ceneno in udobno eksistenco, tudi z lepim socialnim stališčem.

V podoficijske šole sprejemajo dečke v starosti 17 do 20 let s povprečno dvema razredi srednjih šol, pa tudi inteligentne marljive dečke, ki so absolvirali z dobrim uspehom vsaj štiri razrede osnovne šole. Pridno pa vstopajo tudi absolventi petih razredov srednje šole, ker lahko po vrlo dobro dovršenem prvem tečaju vstopijo v vojno akademijo, za katero se sicer zahteva šest srednješolskih razredov. Letošnjo jesen jih je odšlo n. pr. že 22 iz mariborskih podoficijskih šol na beograjsko akademijo, kjer dobro uspevajo.

Gojenci podoficijskih šol so v zavodu brezplačno in v vsem dobro oskrbljeni, celo po 15 dinarjev prejema mesečno »gažo«. Hrano imajo seveda dobro in tečno, tako da sedaj po par tednih že precej oblikujejo nove sicer ohlapne mondure. Dečki prihajajo večinoma iz izrednim veseljem do vojaškega poklica in se tako kmalu vživijo tudi v posamezne trdote. Samo letos sta dva čez noč ušla, eden celo kar v srajci in spodnjih hlačah, ker se mu je težilo po črnogorskih hribih, pa so ga na ljubljanskem kolodvoru vprašali, čemu hodi samo v spodnjih hlačah, ter ga vrnili v Maribor, kjer si je medtem ozdravil domotožje. Kako bi nel Učitelj, sami oficirji, žive z njimi od jutra do večera kot v rodni hiši. Izpraševal sem tega in onega gojenca, pa sploh ne poznajo tiste znane oficirske odornosti. Vzgoja je precej spartanska, saj morajo iz dečkov v dveh letih napraviti vzgojitelje naše armade, med sedemnajstimi predmeti pa ni sam militarizem, ampak tudi toliko prave duševne hrane, da ne zamre srčna stran. In tako imajo gojenci tudi svoj močen pevski zbor, vsi so Sokoli in tudi knjige čitajo. Pounk je še težaven, ker manjka potrebnih oficirjev in še bolj knjig. Vendar je učni uspeh vsako leto boljši. Preteklo leto je bilo n. pr. na artilerijski šoli 81 odlik, 144 vrlo dobrih in 79 dobrih. Med letom jih je 39 vseh ne- sposobnosti odšlo.

Gojenci so seveda iz vseh delov države, Slovenci, Hrvati in Srbi, ki se nekaj tednov separirajo, ker se n. pr. Slovenec bolj težko razume s Sumadijem, kmalu pa po zatrdilu učiteljev in učencev govore vsi »en jezik«, ter se družijo kot prava enotna rodina ter prav tovariško slavijo skupaj katoliški božič in potem zopet pravoslavnega, le Turčin se baje bolj težko živi v tuje ver-

ske ceremonije; oni imajo tudi svojo kuhinjo. Letos je na obeh šolah približno po 300 gojencev, povsod skoraj polovica Slovencev. Prijavilo pa se jih je še par sto. Iz artilerijske šole so poslali odvisne v Kragujevac v šolo, za inženjersko pa se jih je letos prijavilo okrog 400, ker absolutni te šole lahko dobijo tudi lepe službe v civilnih tehničnih strokah. Absolventi oficirskih šol z vrlo dobrim uspehom lahko napravijo potem tudi oficirski izpit in avanzirajo celo do podpukovnika.

Inženjerski podoficijski šoli, ki jo vodi podpukovnik Kovarčič, je pridružen tudi »Dijaška« četa, ki odgovarja bivši avstrijski enoletni prostovoljni šoli. Absolventi te šole izidejo kot rezervni oficirji za tehnične oddelke. V tej četi je že tudi mnogo jugoslovanskih Nemcev, ki pa tudi vsi že z lahkoto sle-

dijo srbohrvatskemu, odnosno slovenskemu pouku. Učitelji na vseh teh šolah so Slovenci in Srbohrvati, na podoficijski šoli pa imajo doslej samo enega gojenca Nemca, ki je vstopil letošnjo jesen, ne da bi znal le besedico jugoslovanski — in vendar je bil sprejet.

Šoli, ki sta nastanjeni ena v bivši artilerijski vojašnici, sta v vseh oziroma modernore urejeni ter ju je slovenskim dečkom, ki nimajo sredstev za drugi dragi študij, le priporočati. Onim, ki udrihajo čez dozdevno upeljevanje brezveststva v jugoslovanske šole, bi še sporočili, da gojenci pred jedjo tudi skupno molijo in da jih v nedeljo vodi tudi k maši, kar ni bilo niti v katoliški Avstriji upeljano. Sploh zahtevajo v šoli od gojencev predvsem z vso strogostjo lepo obnašanje, kar dokazuje precej visoko število odslužencev med letom, pridni gojenci pa so deležni potem vseh mogočih ugodnosti in tudi precejšnje prostosti.

Kulturni pregled

Rossini: Brivec seviljski

(K bližnji vprizoritvi v ljubljanski operi.)

Gioachino Rossini je bil kakor Rafael ali Bramante rojen v Urbini in je ravnotako navduševal ves svet kakor nekdanj njegova slavna rojaka. Ko je Beethoven 1824. moral svojo akademijo, v kateri je dal izvajati svoji Missio in Deveto simfonijo, ponoviti, je vse zahtevalo, naj doda še eno arijo iz Rossinijevih oper.

V glasbeni zgodovini velja Rossini prav za prav za reakcionarja. Očitajo mu, da je iz klasičnih stremeljenj, ki jih je pariška opera izvajala še iz Gluckovih tradicij, zavrgel vse drugo, samo da je preplaval svet z lepoto linij v melodiki svojih arij. Z eno besedo: Sredi stremeljenj po glasbeni karakterizaciji naenkrat sam bel canto. To je Rossini. »Ein süßer Rossinitaumel hat die Völker ergriffen«, piše Spohr leta 1817. »Kar se tiče lepo tekoče melodije linije, je prvi mojster na svetu. Ne zna pa karakterizirati: Če pri njegovi operi mižiš, ne boš nikoli vedel, ali igrajo komično ali tragično delo, ali poje kralj ali berač.«

Rojen je bil leta 1792. v Pesaru v Urbini, študiral je v Bologni, svoj prvi višek je dosegel leta 1813. z opero »Tancred«, iz katere sta ariji »Di tanti politi« in »Mi rivedrai« tvorili potem stalni odmev vseh italijanskih ulic vse do Leoncavalla, ki je ljudi naučil peti »Smej se, pajacol«.

Rossini je napisal nešteto oper. Kakor triumf iz antične zgodovine se zdi njegova turneja leta 1828. v Pariz. London, Dunaj, Berlin — danes sta ostala od vsega tega samo še »Teli« in »Seviljski brivec«, ki se bo te dni po dolgem intervalu uprizorili tudi pri nas. Napisal ga je leta 1815, prvič se je izvajal februarja 1916. v operi »Argentina« v Rimu.

Brivec je uglasbil v obliki opere že Pačiello in je bila tiste čase ta snov zelo v modi. Kljub temu je Rossini napisal še enega in obenem je pisal Pačiello pismo, naj mu oprost. Opero je napisal v — 13 dneh. Pri premieri je bila — izživžana, ne v sadnji vrsti zato, ker je imel Rossini kot dirigent — rjav frak. Tudi so Almagiva v prvem aktu počile strune na kitari in ko se je Basilio v začetku svoje arije izpodtaknil in padel, je bil fiasco popoln. Ampak po prvi reprizi je bil Rossini prvi komponist Italije. »Brivec« si je mahoma osvojil vse odre in še danes ni izgubil svoje svežosti. Je namreč najpopolnejše delo svoje vrste, moderne italijanske

opere buffa in je nasproten ekstrem Mozartovemu »Figaro«, ki tvori najpopolnejše delo klasične komične opere.

Zdravnik dr. Bartolo hoče svojo varovanko Rosino po silii vzeti za ženo. Toda Rosino ljubi grof Almagiva. Grof sluga Fiorillo priredi Rosini podoknico, grof sam pa podkupi brivca Figaro, naj mu pomaga priti k Rosini. Figaro, brivec in barokar, je zaupnik gospodov in dam v Sevilji. Njegov načrt je: grof se naj preobleče v častnika novega polka in naj dobi kvartir pri dr. Bartolu. To bo lahko, ker je grof prijatelj polkovnikov.

Rosina je zaljubljena v »Lindora«, ki je sam grof Almagiva. Pisarita si skrivaj vendar dr. Bartolo sladi, da mu postaja grof nevaren tekmeč. Zato se posvetuje z intrigantskim muzikantom Basiliom. Skleneta, da uničita grofa Almagiva z obrekovanjem. Figaro zve pri Rosini, da dekle ljubi Lindora (grofa) in dobi celo njeno pismo na Lindorov naslov. Dr. Bartolo opazi, da Rosina uporablja njegov pisemski papir in je se huje ljubosumen. Grof prirobniki ter se dela pijanega, maha z mečem ter se ne da niti zlepa niti zgrda odpraviti iz hiše. Dr. Bartolo ga da po vojaški straži aretirati, toda grof, preoblečen v častnika, pošepeta vojakom in straža odide. Grof ostane torej v hiši.

Naslednjega dne nastopi grof preoblečen kot muzikant, ki nadomešča obolelega Basilia. Grof poučuje Rosino, hkratu brije Figaro dr. Bartola. Na nesrečo pride tudi Basilio, ki seveda ni bolan, ki pa takoj zbol, ko ga grof podkupi. Rosina in grof kužeta ob klavirju načrt, kako bi skupaj utekla. Dr. Bartolo postane znova ljubosumen in razpodi zaljubljenca. Nato se zdravnik naglo obleče, da bi odhitel k notarju, da sestavi poročno pismo. Nastane pa nevihta, ki jo orkester slika. Tu pride Basilio. Njega pošlje dr. Bartolo po notarja, medtem ko ima sam še druge posle. Ko dr. Bartolo in Basilio odideta, prideta skozi okno grof Almagiva in Figaro, nato okoli vrata notar in Basilio. Napišejo in podpišejo ženitno pogodbo. Dr. Bartolo pride prepozno, a v tolažbo mu prepusti grof Rosino doto.

Leta 1905, dne 8. decembra, smo imeli prvič Rossinijevo »Brivca« na slovenskem odru. Peli so: G. Orzelski (Almagiva), g. Ránek (Bartolo), gđ. Rindova (Rosina), g. Betetto (Basilio) in g. Oufend (Figaro). Po 17 letih se torej Rossinijeva najslavnejša opera (po tekstu Beaumarchaisa in Sterbinijs) vrača v naše gledališče, ker imamo zopet gosp. Betetta.

Iz življenja in sveta

Skalpi

Še danes je v širnih delih sveta običaj, hraniti glavo ubitega sovražnika. Tudi v Ameriki je bila pri številnih plemenih ta navada. Dogaja pa se še danes v Južni Ameriki pri indijanskem plemenu Jivaro (zgovori Hilvaro), ki prebiva v gorjenem porečju Amazonke v Ekvadorju. Bojevito je to plemo, razdeljeno v več poddelkov, ki se med seboj ljuto sovražijo. V medsebojnih bojih poskuša bojevniki na vsak način odbiti sovražniku glavo ter si jo prilastiti, da jo doma na sledeči način ohrani.

Najprvo skuha odbito glavo v polviki rož, nato izveže vse kosti skozi vratno odprtino, ali prereže v to svrhu kožo zadaj na tilniku ter jo pozneje zopet sešije. Nato napolni notranjino z žarečimi kamni, komaj se ohladi, jih zamenja vnovič z vročimi. Pri tem početju se skrčijo mehki deli do zaželene veličine, glavni ni veja od pesti, a vkljub temu ni izgubila svojih prvotnih potez. Kamni so različne okrogle oblike, ki notranjino popolnoma izpolnjujejo ter jih zamenjujejo pri krčenju kože vedno z manjšimi, dokler ne dosežejo približno velikosti oranže. Medtem pa gladijo tudi od zunaj kožo z vročim kamnom. Prej še preluknjajo ustnice na treh simetrično ležečih točkah ter vtikajo skozi te luknjice bombaževе zanke, katere zvežejo s povprečnimi vlakni. Na teh vise od ust zopet dolge niti, da sliči padajoči resnici. Tako zadržanje ustnic prepreči, da bi ostala usta odprta. Enako zašijejo trepalnice, ali jih prebodejo s trni, včasih tudi ustnice. Sušenje sme trajati le en dan. Končno preluknjajo glavo na temenu ter jo na zanki obesijo v hiši, ali pri poslovnih prilikah drže v roki. Od časa do časa napolnijo mumificirano glavo z žarečim peskom in jo izpostavijo vročini ognja, da se dalje ohrani.

Trofeja, imenovana od Jivarcev tsantsa ali tschantscha, tvori najtinitnejše poglavje slavja, ko jo nabadajo na kol ter plešejo okrog nje. Z vseni mogočimi ceremonijami posvete glavo, ki postane osebn, čarodajni omulet posestnika. Njemu, sorodnikom, kakor zaveznikom zagotavlja obilico bogastva, plodovitost polja, zdravje družine in rodu, zmaga nad sovražnikom ter neumrtnost. Tudi za prorokbo služi. Če pa se ne obnese in preganja imetelja nesreča, ji odrežejo lasi in zaženo v gozd.

Prejšnje čase so Jivarci vsako leto praznovali »praznik glave«, za katerega si je morala vsaka družina s sorodstvom vred preskrbeti novo sovražnikovo glavo. V zadnjih letih pa se zdi, da je pridobivanje glav družinam vedno bolj otežkočeno. Zato so Indijanci posegli že po nadomestilu in sicer pripravljajo na isti način glave lenivcev. Več takih eksemplarjev že hranijo evropski muzeji.

Čudež ali lovska smola?

Zadnjo nedeljo — bilo je že precej pozno — sem šel na izprehod proti Šiški. Naenkrat pridri avtomobil, v katerem je bilo več oseb, od katerih je imela ena puško v roki. Zaradi mraka nisem mogel natančno razločevati, kakšna puška je bila. »Turek šli! čez mejo«, mi je šinilo skozi glavo in vsililo se mi je misel o mobilizaciji, vojni in drugih takih strašnih rešeh. Spomnil sem se, ko smo se za časa svetovne vojne vozili ponoči po slabih galitskih cestah v avtomobilu: spredaj pri soferju vojak z nabito puško, zadaj mi, ki smo prenašali »važna« povelja raznim komandam. Mogoče bo vendarle kaj res, kar govori o razne ljubljanske klepetulje? Pa sem sklenil uporabiti svojo, že večkrat izkušeno zmožnost pri izsledovanju »tanjnih« stvari. Uspeh je ta-le:

Večja znana lovska družba je v nedeljo priredila lov tam nekje okoli Šmarne gore. Seveda z uspehom. Ljubljanski lovci imajo vedno »uspeh«, ako ne pozitivnega, vsaj negativnega. Topot je bil uspeh pozitiven. Šiskarji so videli ponosno korakati znanega lovca Franca z nahrbtnikom, iz katerega je molal glavo — zajec. Franc je hitel proti domjenemu zbirališču — neki gostilni v Šiški. Kmalu je bila tam zbrana vsa lovska družba, in pravega lovskega pripovedovanja, ki nikoli ne pretirava, ni hotelo biti ne konca ne kraja. G. Kust, znan po svoji lovski sreči, pa je skrbno pazil, da ne bi kdo od prisotnih gostov dobil volje, prilastiti si kakega od zajcev, ki so ležali poleg loveke družbe na tleh.

Toda zgodil se je čudež! Poslušajte! Ko se je nelovska družba vsedla v avtomobil, je našla v vozu lovsko puško. In niso se vozili pet minut, ko prileti v avtomobil — mrtev zajec ravno v glavo soferju, pridnemu Žužemberčanu. Najprej so mislili na atentat. No kmalu so se potolažili. Drugi dan pa so izkušali izslediti lastnika puške in zajca. Ali se jim je to posrečilo, mi ni znano. Posrečilo se pa je to meni. Lastnik puške in zajca je bil eden onih gospodov, ki so še pred kratkim pripovedovali v gostilni o svoji lovski sreči. Sem toliko diskreten, da zamočim ime dotičnega, ker ga mogoče sicer odvrnem od lova, ki se vrši v nedeljo pri Brezovici. Kako bodo tam končali, to ve sam Bog. Jaz se bojim za njihove zajce, ki jih bodo ustrelili.

Ko sem prijatelju Vavclavu pripovedoval o tem čudežu, mi je ostro odvrnil, da ne veruje v čudeže ter se prišel jeziti nad hudobnostjo ljudi. Vendar pa je sklenil opustiti svojo namero — postati lovec.

X. Y.

Gospodarska vprašanja

Omejitve glede imenovanja in poslovanja carinskih posredovalcev

Na temelju 2. člena pravilnika o carinskih posredovalcih od 21. julija 1921. imenuje carinske posredovalce finančni minister, ki jim tudi odreja mesto poslovanja. Pravico na to obrt imajo pri- vatne osebe, ki imajo za to predpisane kvalifikacije, pa tudi trgovske firme in druge pravne osebe, ako namestijo v svojih obrtih kvalificirane carinske posredovalce. V zadnjem času so se pogostoma pojavljali slučajji, da so posamezni carinski posredovalci, ne zadovo-

ljujejo se z obratom v onem kraju, kjer so dobili dovoljenje, odvarjali v drugih krajih svoje filijale, kjer so za poslovanje nameščali potrebne kvalificirane osebe in pomočnike. Ker ta način razširjevanja obratov nasprotuje duhu in namenu določb pravilnika o carinskih posredovalcih, je državni podsekretar za finance z odlokom št. 286 od 1. t. m. izdal sledeče pojasnilo:

Poslovanje carinskih posredovalcev je vezano na osebo, ki mora stalno bivati v onem kraju, za katerega je dobila dovoljenje za to obrt, ker se za to obrt predpostavlja strokovno znanje. Zaradi tega more carinski posredovalec

Gerhardt Hauptmann

Dne 15. novembra t. l. slavi Nemčija njegovo šestdesetletnico.

Pred desetimi leti je smel biti ponosen na laskavi poklon: največji nemški dramatik. Če se je zapisalo ime Gerhardt Hauptmann, je vedel povprečen čitatelj gledaliških repertoarjev, da temu tipično nemškemu imenu pripada enakopravno mesto v plejadi Ibsen, Strindberg, Zola, Tolstoj in drugi. Potomec šlezkih kralcev ni pozabil uspeha svoje socialne drame »Kalcis«, s katero se je bil oddolžil trpljenju prednikov. Medtem pa se je v Nemčiji vnel boj za Hauptmanna in proti Hauptmannu. Ključno kritiko — in večkrat kritikastrav — je dobilo Hauptmannovo dela, da mu določi mesto v nemški dramati. Tudi občinstva se je lotevala skeptična. Hauptmann je izdal dramo za dramo, presedlal iz naturalizma v neoromantizem, skrbel za popularnost in za slavo — a areola je dobivala vedno bolj izpremenljiv sijaj. Kdor hoče vedeti, kaj danes sodi o njem del nemške kritike, si naj ogleda poglavje o Hauptmannu v znani Engelovi zgodovini nemškega slovstva (II. del). Največ prijateljev je Hauptmann imel med berlinskimi kritiki. In da takoj omenim: najlepše so bile njegove drame z Elso Lehmanovo v glavni ženski vlogi. Tako je Gerhardt Hauptmann odbil kritike, ki so motili njegovo popularnost.

Šestdesetletnica bo nedvomno osvežila tuarsikak lovorev venec in še bolj vzravnala Hauptmannovo samozvestno čelo. Danes — in zlasti danes — ni brez pomena, da je bil Hauptmann zmerom dober patriot: današnji republiki je storil uslugo, ker le bil še pred desetletji lile-

rarni socialist brez strankarske izkaznice, a kaljerjerci so komaj kedaj dvomili, da je bil Nemec comme il faut.

Gerhardt Hauptmann je sin premogarske, zakajane Šlezije, čije črne globine izpreminja nemška podjetnost v zlato. Rojen je bil 15. novembra 1862. kot sin bogatega kopališkega krčmarja in vnuk bivšega kralca in »feldvebelja« izza Napoleonskih vojn. Študiral je slikarstvo v Vratislavi, pozneje pa naravoslovje pri Haacklu v Jeni. Potem se je naselil v Berlinu in sklepal literarna poznanstva: mudil se je na jugu, v Italiji in na Grskem. V Rimu je imel svoj slikarski atelje. Bil je slab slikar in za spoznanje bolj- ši naravoslovec. Čitanje Byrona in nemških pesnikov ga je navdušilo za nemško pesništvo. V »Promethidenos« (1885) je skušal posnemati Childe Harolda. Pesništvo je bila tako medla, da jo je čez nekoliko časa sam obsodil in umaknil iz javnosti. Ostal je tudi v bodoče slab pesnik, a boljši pripovednik. Njegova literarna nadarjenost se je izživeala na odru. Tu je dosegel svoj vzpon, višek in upad.

Doba, ko je nastopil s prvo dramo (1. 1889), je doba pozitivizma. Darwinova teorija o razvoju, ki so jo nemški učel- njaki kabineti in laboratoriji raztegnili do skrajnih koncev njene možnosti, je bila v polni zavesti zmagovalja. Hauptmann, ki se je v svojih jenskih urah ukvarjal s Haacklovo ontogenijo in filogenijo, ni bil na razpotju, ko je krenil v literaturo. Naturalizem je bil v polnem skladu z njegovim duševnim razpoložen- jem. Ibsen, Strindberg, Tolstoj, Zola so bili vzori, h katerim je razpel Ikarjeve peroti. Ibsenovi uspehi so ga navdali s opojnostjo. Spisal je dramo, socialno dramo, katere mnogo obetajoči naslov »Pred solničnim vzhodom« je iznašel Hauptmann-

nov literarni svetovalec Arno Holz. Drama šlezkega miljeja, socialistična in naturalistična. Vpliv vzorov je očivid- den. V naslednji drami »Das Friedensfest« je podal novo sliko šlezkega miljeja. Obdelal je problem pijanosti, degeneracije, podedovanosti. Pred očmi je imel Oswalda iz Ibsenovih »Strahov«. Kmalu na to je sledila drama, ki mu je prinesla največ uspeha. To so znani »Die Weber«. Socialni moment je dobil v tej drami odločen povdarek, ki so ga razumeli naj- širši sloji. »Kalcis« je drama delavskega trpljenja. V nji stopajo na oder mase. Mnogi igra ulogo glavnih junakov in njeni trdim korakom odgovarja kompozicija drame. V »Kalcis« je naturalistični Hauptmann zapel v daljave človečnosti, ki so mu odgovorile s sladkim klicem hrepenja.

Ni trajalo dolgo, pa si je te odmeve »z onstran« razlagal v novem smislu. Od socialnega sočutja je krenil k individualizmu in od naturalizma je šel v romantiko. L. 1893. so vprizorili sanjsko igro »Hanneles Himmelfahrt«. Uspeh tega komada je skoraj prekosil uspeh njegove najmočnejše naturalistične obdelane drame »Kalcis«. Podal je bogastvo otroške duše in dokazal, da so sanje večkrat lepše kakor resničnost. Srednjeveška drama Florian Geyer« ni učinkovala s tisto silo, ki si jo je predstavil avtor. Kritika jo je sprejela dokaj hladno. Nov val uspeha je dvignil Hauptmannovo ime, ko je leta 1896. izšla drama »Die versunkene Glocke«, spletena iz pravilic, odgovarja- jočih razpoloženju fin de siècle. Tu se je »gostilo vse, kar je ležalo v njem pesniškega. Sociolog in prirodoslovec se je umaknil deleč v ozadje, da se je mogla razmahniti umetnost in poezija.« »Potop- ljeni zvoni« je dosegel velik uspeh v knji-

gi in na odru, zakaj v knjigi opaja krasen jezik, na odru pa uspeva valovanje sim- boličnih slik. Hauptmannovi nasprotniki so tudi ob tej drami zavrečali in plitvosti njegovega dramskega izražanja in o tea- tralčnih manirah.

Kmalu na to se je zopet vrnil v realni svet. L. 1898. je bila vprizorjena drama »Fuhrmann Henschel«. Na to se je lotil komedije in ustvaril vrsto humorističnih poskusov. Tekom enega desetletja je spisal drame, ki jih ne prešteješ na vse prste. Izmed teh se dvigalo nad druge »Rose Bernd« (1903), sicer precej krvav in buran komad, potem »Elga« (1905) in »Und Pipa tanzt«. V tragikomediji »Ratten« (1911) se oglašajo socialni motivi izza dobe »Kalcis«.

Med navedenimi dramami leži dober sloj takih, ki niso omenjene, ker niso toliko karakteristične za Hauptmanna kot dramatika. Gerhardt Hauptmann je zelo plodovit dramatik, ki tudi še danes ne miruje. Koliko so igrali njegove drame, naj pove le en primer: V Lessingovem gledališču v Berlinu je bilo v desetih letih vprizorjenih 14 Hauptmannovih del, ki so jih dali v 1169 večerih, povprečno tedaj 117 predstav na leto.

Ze površno v »medjo zarisane vzete« v tem kratkem članku kažejo karakteristi- ko Hauptmannov: dramske individualnosti: Predvsem močni vplivi (Ibsen), torej nesamostojnost. Na to pomanjkanje enotnega in harmoničnega svetovnega nazora, odtoč pa tu« njegovi dramatični »skoki«: iz naturalizma — romantiko in iz romantike v realizem. Njegova umetniška osebnost je tedaj zgrajena neenotno, zato mu je večkrat zmanjkalo učinkovitosti, ki je dana celo skromnejšim talentom nego je Hauptmann. Tudi v posameznih dramah se večkrat razloml ubra-

nost in pretirna kompozicijska linija, tako da celo povprečen gledalec ali čitatelj opaža vrzeli. Nekateri stvari so primernejše za čitanje, druge pa pridobe svoi učinek šele na odru. Dober igralec je lahko najboljši zaveznik dramatika Hauptmanna.

Hauptmannov roman »Der Narr in Christo Emanuel Quint« (1910) ni vzbudil posebnih pozornosti. Hauptmanna se je dotaknil verskega problema, a podal mu je le slabotno ogrado, duše pa mu ni mogel vdihniti. Emanuel Quint je tip verskega zamaknjence, ki konča versko blazen na potu v zasneženi St. Gotthard. Nekateri strani tega romana so po mnenju večine kritikov dostojne Hauptmannovega imena. druge pa pobijajo in zanikujejo, da bi bil Hauptmann dober pripovednik. Svojeega stališča h Kristu pa G. Hauptmann ni zavzel, kakor ga sploh ni mogel fiksirati v najtežjih problemih življenja in človeka.

B. Borko.

Marijonetno gledališče

Kdo se ne spominja nekdanjega »Gošperčka« pod Tivolijem? Leta in leta nam je uganjal svoje burke in razveseljeval staro in mlado. Kako se je vse gnetlo pred njegovo kolibico in se prerivalo, dokler ni prišel komedi- jant s krožnikom pobirat drobiž. Dne- nes, ko imamo v Ljubljani že pravo umetniško marijonetno gledališče, spada to že med stare predvoje spomine. Slovenci imamo tudi v Mariboru že Gašperčkov oder, iz Ljubljane se je zanesla ta umetnost tudi v Zagreb, kjer je marijonetno gledališče že tako razvito, da vprizira celo ovan. Te

izvrševati svojo obrt samo v enem kraju in to v onem, ki mu ga je odredil finančni minister.

Zbog tega morajo vsi oni carinski posredovalci, ki so dosedaj izvrševali svojo obrt v raznih krajih kraljevine, nadalje do konca t. l. generalni direkciji carin poslati izjavo, pri kateri carinarnici hočejo zadržati svojo obrt, in jim bo po preteku tega roka dovoljeno izvrševanje obrti samo pri eni carinarnici, ki jim jo bo določila generalna direkcija carin.

Trgovske firme ali pravne osebe (družbe, kompanije, zadrage, železniške uprave, agencije itd.) morejo carinsko posredovalno obrt izvrševati pri eni ali pri več carinarnicah samo v zmislu člena 85. carinskega zakona, t. j. pod pogojem, da se poleg naziva firme stavi tudi lastnoročni podpis priznanega carinskega posredovalca. Za vsako carinarnico mora biti poseben carinski posredovalec. Obrt mora biti sodno protokolirana.

Vse označene trgovske firme itd. morajo do konca t. l. urediti svoje obrate po gornji zahtevi sicer se jim bo po preteku tega roka prepovedalo carinsko posredovanje.

Občine, cerkve, samostani in druge pravne osebe, omenjene v členu 85. carinskega zakona ne morejo pooblaščiti za carinjenje svojega blaga svojih uradnikov ali pa drugih oseb, razen carinskih posredovalcev.

V istem odloku so dana podrobna pojasnila glede pomočnikov carinskih posredovalcev. Po členu 5. pravilnika o carinskih posredovalcih smejo carinski posredovalci v svoji obrti nameščati svoje pomočnike, če so jih predhodno prijavili pri dotični carinarnici. V zmislu novih pojasnil morajo carinski posredovalci svojo pomočnike prijavljati carinarnici samo s pisмено vlogo. Vlogi, ki se mora kolkovati s kolkom iz tar. št. 1. in 225. takse tarife, se morajo priložiti: potrdilo o dobrem vedenju prijavljene osebe, potrdilo o našem državljanstvu, da je plačan ves zaostali davek in davek za tekoče polletje ter potrdilo, da je od strani carinskega posredovalca bila prijavljena pri društvu carinskih posredovalcev. Ako je bil prijavljeni pomočnik poprej v državni službi ali pa v službi kakakega carinskega posredovalca, se mora priložiti še potrdilo zadnjega poslodavca, da je dotičnik bil v svoji zadnji službi pošten in neokazan.

Na temelju te vloge in potrdil mora carinarnica nadalje v roku 3 dni odločiti. Če dotična oseba odgovarja vsem zahtevam, se ji izda dovoljenje, ki mora biti opremljeno s kolkom iz tar. številke 225. takse tarife. V dovoljenju mora carinarnica označiti krasno in rodbinsko ime pomočnika, rojstni kraj, starost, za katerega carinskega posredovalca mu je dano dovoljenje in kake pomočniške posle sme za svojega carinskega posredovalca izvrševati pri carinarnici.

Ta dovoljenja morajo imeti pomočniki vedno pri sebi in jih morajo brez odloga na zahtevo carinskemu uradniku pokazati. Ako pomočnik carinskega posredovalca s svojim poslovanjem in obnašanjem v prostorih carinarnice zadržuje ali moti poslovanje, mu mora carinarnica s pismeno odločitvijo (rešenjem) prepovedati poslovanje v prostorih carinarnice in obenem o tem obvestiti njegovega poslodavca. Proti tej odločitvi je mogoča pritožba na višjo oblast v roku 10 dni potom one carinarnice, ki je izdala dotično odločitev. Pritožbo sme vložiti samo carinski posredovalec.

Carinski posredovalci morajo prijaviti carinarnici tudi slučaje, če kdo od njihovih pomočnikov izstopi iz njihove službe. Za prijavo veljajo določbe iz

tar. št. 225. takse tarife. Te prijave se vlagajo pri carinarnici s posebno vlogo, ki mora biti kolkovana s kolkom iz tar. št. 1. takse tarife. Če carinski posredovalci ne store tega pravočasno, odgovarjajo tudi za naprej za poslovanje odloših pomočnikov.

Obenem je državni podsekretar za finance izdal carinarnicam ponovno strogo navodilo, da ne smejo dovoljevati poslovanja vsem onim carinskim posredovalcem, ki predhodno ne dokažejo, da so vplačali davek za ostala in za tekoče polletje.

HMELJ

Češkoslovaški hmeljski trg. Zatec, 10. novembra. Kupčija stalno živahna. Cene so znatno narasle. Zadnje dni se je tržil hmelj po 650 do 750 Kč za 50 kg. Celo 800 Kč so že dosegle posamezne partije. Tudi cene lanskega hmelja so se znižale na 380 do 420 Kč za 50 kg. (V naši valuti pride cena letošnjega hmelja na približno 110 do 120 in 130 kron za kilogram.) — Po podaljških žetkega hmeljskega društva znaša letošnji pridelek hmelja v zateškem okrožju 80.000 starih centov (po 50 kg).

Nemški hmeljski trg. Nürnberg, 8. novembra. Cene zaradi padea marke silno narasle in še producenti ne oddajajo nadih blaga. Cene 60.000 do 115.000 mark za 50 kg po kakovosti.

TRŽNA POROČILA

Na svinjski sejem v Maribor dne 10. t. m. so prignali 188 prašičev. Cene: mladi prašiči, 5 do 6 tednov stari, 400 do 650 kron; 7 do 9 tednov stari 1000 do 1100 kron; 3 do 4 mesece stari 1200 do 1800 kron; 5 do 7 mesecev stari 2000 do 2800 kron; 8 do 10 mesecev stari 3500 do 4800 kron; 1 leto stari 5000 do 5800 kron. Cene so od zadnjega sejma niso znatno spremenile.

DOBAVE

Dobava mesa. V intendanturi komande savske divizijske oblasti v Zagrebu, Gajeva ulica 30 a, se vrši 17. t. m. ob 10. uri dopoldne ofertalna licitacija glede dobave mesa za razne garnizije. Predmetni oglas je v trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na vpogled.

DROBNE VESTI

— Povišanje monopolne takse na vžgalice. Uprava državnih monopolov, odlenje prodaje v Beogradu, objavlja z naredbom z dne 21. oktobra 1922, Pr. br. 85.228, da je Upravni odbor Samostalne monopolne uprave na svojem 89. seštanju z dne 21. oktobra 1922 M. br. 14.891, z odobrenjem gospoda finančnega ministra z dne 28. oktobra 1922, Pov. br. 1015, izdal odlok, da se poviša monopolna taksa na vžgalice, in sicer za eno škafličko parafinskih vžgalic: 100—120 drvic od 0.35 na 0.45 Din, 100 do 110 0.32 na 0.41 Din, 70 do 80 drvic od 0.22 na 0.26 Din, 50 do 60 drvic od 0.20 na 0.24 Din, žvepljenih 120 do 130 drvic od 0.32 do 0.42 Din, švedskih 60 do 65 drvic od 0.30 na 0.42, švedskih malih od 50 do 55 drvic na 0.28 do 0.40 Din. Poleg tega so se z istim odlokom in odobrenjem gospoda finančnega ministra odredile sledeče maksimalne cene za vžgalice iz domačih tovarn, in sicer za eno škafličko parafinskih vžgalic 100 do 120 drvic 0.75 Din, 100 do 110 drvic 0.75 Din, 70 do 80 drvic 0.50 Din, 50 do 60 drvic 0.50 Din, 120 do 130 drvic 0.75 Din, švedskih normalnih 60 do 65 drvic 0.75, švedskih malih 50 do 55 drvic 0.75 Din.

— Poštno-čepovski promet v Srbiji. Zagrebški pošto-čepovski urad poroča, da se je dne 10. novembra uvedla pošto-čepovska služba v področju beogradske in skoplanske direkcije pri sledečih pošt nih uradih: Beograd-borza, Polanka, Niš,

Leskovac, Kruševac, Čačak, Aleksandro vac, Užice, Valjevo, Vranje, Kumanovo, Skopje, Veles, Stip, Prilep Bitoli, Ohrid, Prizren, Uroševac, Priština in Mitrova Kosovska. Vsi ti uradi bodo vršili službo do otvoritve centralne pošte na hranilnice v Beogradu za račun čepovnega zavoda v Zagrebu.

— Proti devizni spekulaciji v Italiji. Iz Rima poročajo: Novi zakladni minister je naslovil na važnejše denarna stavbe okrožnici, v kateri zavzema stališče proti skakanju italijanskega meničnega tečaja. V okrožnici se povdarja, da se bodo podvezle najstrožje mere, da se ne bodo odtrgovali uvoznikom devize za nujne nakupe blaga. Kreditni zavodi se pozivljajo, naj se devize za manj nujne potrebe ne stavljajo več na razpolago.

— Za skoro tri milijone bankovcev v obtoku v Avstriji. Po izkazu Avstro-ogrške banke z dne 31. oktobra se je povečal v Avstriji obtok bankovcev od 287.053.546.197 na 2.970.916.606.641 kron.

— Obtok papirnatega denarja v Madžarski. Po izkazu madžarskega notnega zavoda se je povečal obtok bankovcev v Madžarski od 28. do 31. oktobra za 4.6 milijarde na okrog 70 milijard kron. Dolg države je narasel za 1.5 milijarde na okrog 12 milijard.

— Zabrana devizna spekulacija v Franciji. Iz Pariza poročajo: Te dni je generalni ravnatelj finančnega ministrstva Parmentier referiral odboru za omejitev devizne spekulacije o zakonskem projektu narodnega poslanca Dubois, ki uvaja popolno zabranjeno trgovanja z devizami in spekulativne svrhe.

**Schapirograph
masa
THE REX Co., Ljubljana**

Pečatne znamke
(Prägedruck - Siegelmarken)

dobro gumirane, v vseh barvah in najfinišni izvršitvi izdeluje najhitreje
Tovarna pečatnih znamk, štampilj in pečatov 8838

Anton Černe
graveur v Ljubljani.

Dvorni trg št. 1. Katalogi francozi

Polnojarmenik
(Vollgater)

Žage ter stroje za obdelavo lesa vseh vrst najnovejše 90/1 konstrukcije

dobavlja takoj po najugodnejših cenah iz
jugoslovanskega skladišča

SULWERKE

Leipzig-Kleinzschocher Diskaustasse 68.

Zastopstvo

WELKERWERKE

Wien, XIII. Breitensserstraße Nr. 56.

fantastičnega srednjega veka. To so n. pr. zelo občudovani križ opatijske Boxley na Angleškem, na katerem je obračal Kristus glavo in oči, mehanične madone na Francoskem in Španskem, čudovite scene iz pasijona na cerkvenih urah, glave pošasti, ki požirajo otroke, kakršne stvari so nosili po navadi pri procesijah in drugih spektaklih.

Marioneta je prava, živa slika človeka: mešanica ubrane, pester romanlike, v kateri se vrsti veliko in resnično za trivijalnim, pomembno in poetično za grotesko in bizarnostjo; vse skupaj pa je na nitki, ki jo premika nevidna roka. Človeštvo se je naslikalo v marioneti morda bolj resnično kot v resni visoki umetnosti. Pa če se te figurice tudi lesene, vendar je čutiti v njih ono stresanje s perotmi, ono brepenenje po resnici in lepoti, ki valovi v vseh človeških dušah. Če smo Slovenci začeli resno gojiti marioneto, smo s tem izpolnili eno izmed mnogih vrzeli v naši kulturi. Upamo, da ne bo več čolgo, ko bodo tudi naši pesniki posvetili kako delo naši Gasperčkovski Italiji. Predstavljajte si slovensko originalno marionetno igro! Polno narodne poezije, naših pristihih šal, naših vrah in bogate naše fantazije. Predstavljajte si, kako bi naša deca uživala našo slovensko izvorno igro! Saj je morda med to otroško publiko marionetnega gledališča marsikak velik talent, ki pri lutkah privikrat uživa poezijo, ki se mu pri teh figuricah šele razvijajo peroti fantazije v svet lepote. Če pomislimo na to, potem bomo smatrali marionetno gledališče za ravno tako, če še ne bolj svet hram kakor gledališče za odrasle.

Kolesa

Vam prenovi in strokovno shrani

preko zime

ob malenkostni pristojbini trdka

J. GOREC

Ljubljana, Gospodarska c. 14.

SODE

v popravljene in dobrem stanju razpoložljiva, dokler traja zaloga. Istotam se kupujejo stekleni baloni J. Anguština, Ljubljana, Jerneja cesta št. 231. 89/1

BLUZE

spodnja krila, predpasniki, stezniki

najceneje

pri

A. Sinkovic nasl.

K. SOSS

Ljubljana, Mestni trg 19.

Ivan Zakotnik

Telefon št. 379. mestni tesarski mojster Telefon št. 379.

Ljubljana, Dunajska cesta 46.

Vsakovrstna tesarska dela, kakor: moderne lesene stavbe, ostrašja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in svetilke; stropi, razna tla, stopnice, lednice, paviljoni, verande, lesene ograje itd.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga. 80 Tovarna furnirja.

KOSTANJEV LES

vagonske množine kupi

J. Posačnik, Ljubljana, Dalmatinova ulica 1.

PRISTNE KRANJSKE KLOBASE

z garant. samo svinjskega mesa izdeluje in razpošilja v vsaki množini stara renomirana trdka

M. Urbas, Ljubljana, Slomškova ul. 13

poleg mestne elektrarne.

Prodasta se dve skupaj ležeči stavbeni

parceli, porabni kot **stavbeni**

prostor v izmeri 13.000 m² tik za železniškim

predorom ob Martinovi cesti. Povpraša

naj se na Sv. Petra cesti šte. 85.

Prometni zavod za premog

d. d.

v Ljubljani

prodaja

iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanski in

trboveljski premog

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah

premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za

industrijska podjetja in razpečava

Ia češkoslovaški in angleški koks

za livarne in domačo uporabo,

kovaški premog, črni premog

in jajčne brikete.

Naslov:

Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani, Miklošičeva c. 15/11

16

16

16

16

16

16

16

16

16

16

16

16

16

16

Šah

HUMOR V ŠAHU.

Gospod Meier, izvrsten (?) teoretik, igra šahovsko partijo z g. Müllerjem.

Veliki teoretik in poznavalec vseh mogočih šahovskih učnih knjig, g. Meier, pogodi z belimi figurami z zmagovalnimi pogledi na kibice sledeče poteze:

1. e2 — e4
2. Sg1 — f3
3. Lf1 — c4
4. b2 — b4

G. Müller pa napravi kot vodja črncev te-le poteze:

1. ... e7 — e5
2. ... Lf8 — c5
3. ... Dd8 — h4 (!)
4. ... Dh4 — f2 (!!!)

(Krohot kibicev...)

G. Meierja je ta hitri in presenetljivi konci silno poparil. Prijemši se za glavo, vzklika: «Ni mogoče, ni mogoče!» Ko se je pa nazadnje vendarle prepričal, da je njegov poraz gotova in bridka resnica, zatajna ves iz sebe: «Tu vidite zopet, kako površna so vsa teoretična raziskovanja. Samo zaradi teh nesrečnih knjig sem moral najlepši Evansov gambit izgubiti že takoj v otvoritvi.

...

Niž manj skoro ni poparil voditelja belih figur izid naslednje kratke žalosti šalo-igre:

Črni, močan amatér, dá svojemu šahovskemu sobratu kmeta in dve potezi naprej.

Beli: N. N. — Črni: X. Y.
(brez kmeta na f7)

1. e2 — e4 ...
2. Sb1 — c3 d7 — d6
3. d2 — d4 e7 — e5
4. d4 — e5: Sb8 — c6
5. e5 — d6 Lf8 — d6
6. e4 — e5 Sc6 — e5:
7. Lc1 — f4 Dd8 — e7

«A tako? No potem pa hočem jaz Vašo gospo kraljico nekaj vprašati» — pravi beli in potegne

8. Sc3 — d5 ...

«Prosim, prosim!» — odvrne črni in potegne

8. ... Se5 — f3

«Oho!» — vzklikne, kakor od strele zadet, beli. «To potezo mi morate štati nazaj. Saj je vendar čisto jasno, da sem moral najprej vzeti konja.»

Oba igralca vzameta sedaj 8. potezo nazaj in beli igra nato:

8. Lf4 — e5: ...

na kar odgovori črni z

8. ... Ld6 — e5:

«Tako je prav — vidite! In sedaj žele si bom dovolil tisto vprašanje na gospo damo» — pravi beli in potegne:

9. Sc3 — d5 ...

«Prosim, prosim» — odvrne črni in potegne:

9. ... Le5 — c3

Tableau!

NEKAJ ZA PRIJATELJE KONČNIC.

Nastopno silno poučno študijo posnemljemo iz lista «Deutsches Wochensachsch 1921». Kdo jo je izumil, je listu in nam žal poznano.

Beli: Kh2, Sc8; kmet b5.

Črni: Ka8; kmet c7.

Črke a—h od leve na desno, številke 1—8 od spodaj navzgor.

Beli ima potezo in dobi igro. Rešitev priobčimo prihodnjič.

POSLANO*

«Vojni invalid» z dne 31. oktobra t. l. je v svoji 15. številki prinesel članek «Poverjeništvu v Mariboru v album». Sedanjí preustrojeni odbor je ugotovil, da so navedbe članka neutemeljene in neresnične ter smatra takega ignoranta, ki škoduje interesu organizacije, za najpogostejšega demagoga. Prispevke za tiskovni sklad se je pobiralo za članske zapisnike, ki jih dobe pododbori mariborskega okrožja, ker brez teh je pravilna evidenca nemogoča. Vsa članarina, ki jo prispevajo člani pododborov, je vključena v članske sezname in knjižice, torej tudi ona od Sv. Lenarta, in blagajniki pododborov dobe za vsaki znesek, ki ga odračunajo podpisaneemu poverjeništvu, pobotnice, kar izkazuje popoln red. Gospodje pri centrali v Ljubljani pišejo nadalje v zgoraj omenjenem članku, da dajejo podpisaneemu poverjeništvu tiskovine zastoj. Da je to velika laž, se lahko prepriča vsak član, ako pogleda v račun, ki nam ga je poslala centrala iz Ljubljane z dne 6. oktobra t. l., potom katerega zahtevajo od mariborskega poverjeništvu za poslane tiskovine znesek 1720 K, entisočsedemstodvajset kron, ter nič ne vprašajo, odkod jih naj poverjeništvu preskrbi. Jasno je, da se more potemtakem skrbeti za blagajniško imetje, katero je sedanjí preustrojeni odbor spravil na tako višino in red, kot še noben odbor do sedaj. Blagajna je popolnoma v redu in je vsak čas na razpolago državni oblasti in članom na vpogled. Zaradi mariborske republike pa povemo gospodom pri centrali, da se ignoranti in demagogi zastoj veselijo vodstva naše organizacije v Mariboru, kajti skrbeli bomo, da bo vodstvo vedno v rokah takih tovarišev, ki bodo imeli pri državnih oblastih ugled, ter da ne bodo imeli sirovega in breznačajnega postopanja. Da smo po pravilih podrejeni centrali, dobro vemo, ker smo to tudi v poročilu centralnemu odboru izjavili, a kljub temu so ti gospodje tako galantni, da nam niti ne poročajo, ako so sprejeli znesek 964 kron, ki smo jim ga poslali dne 21. oktobra t. l. za «Vojnega invalida», za ignoriranje in demagoško v «Vojnem invalidu» pa mi odsihdod ne bomo več agitirali, o tem naj bo centrala prepričana. Nadalje zapoveduje gospoda pri centrali jezik za zobe — zelo galantno! — saj jih imamo! pač pa smo mnjenja, da jih gospoda pri centrali nima več dosti, ker si jih s takšno pisavo sami bijejo iz ust, in bodo potemtakem počasi postali čisto skrbasti kot staro kljuse. Gospoda pri centrali, torej bolj premišljeno in složno!

Organizacija vojnih invalidov, poverjeništvu Maribor.

* Za vsebino te izjave je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor predpisuje zakon.

CREVA

3871

za kranjske, krvavo in jetrne klobase in drugo, najboljše kakovosti in po najnižjih cenah ima vedno na zalogi

Josip Bergman
Ljubljana, Poljanska cesta 85

Zahtevajte „MEDICINAL KONJAK“

z znamko „ALKO-modri križec“

98/1

in

!! najfinejše krem likerje !!

„ALKO“, Ljubljana-Kolizej.

Naznanilo fuzije.

Podpisana upravna sveta Slovenske eskomptne banke in Trgovske banke, d. d. v Ljubljani, naznanjata, da sta se združila oba zavoda vsled soglasnih sklepov izrednega občnega zbora z dne 20. maja 1922. ter bosta odslej vodila posle pod tvrdko

3870

TRGOVSKA BANKA.

Novi zavod razpolaga z deln. glavnico od 60,000.000 kron

in precejšnjimi rezervami. Ustreči bo mogel zahtevam svoje c. klijentele najkulantneje. Prosim, da ohranite do sedaj naklonjeno zaupanje tudi novemu zavodu, in beležimo

Upravni svet Slovenske eskomptne banke. Upravni svet Trgovske banke, d. d. v Ljubljani.

Poziv k subskripciji delnic.

Ministrstvo za trgovino in industrijo v Beogradu je pripravljalnemu konzorciju za ustanovitev zavarovalne d. d. v Mariboru z odlokom z dne 10. oktobra 1922, VI št. 4435, dovolilo, da prične s pripravljalnimi deli za ustanovitev zavarovalne d. d. s sedežem v Mariboru. To novo podjetje se bode nazivalo

3787

„ZORA“

jugoslovanska zavarovalnica d. d. v Mariboru.

I. Izvleček iz statuta: § 12. Trajanje te družbe časovno ni omejeno.
§ 2. Namen družbe je prevzemanje direktnih ter indirektnih zavarovanj proti ognju in direktnih ter indirektnih življenjskih zavarovanj v območju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.
§ 3. Delniška glavica se določa na 2,500.000 Din in sestoji iz 10.000 komadov na ime se glasečih delnic po 250 Din nominalne vrednosti.
§ 4. Prevzemna cena vsake delnice znaša 300 Din in mora vsak delničar takoj ob subskripciji vplačati a) 50% nominalne vrednosti delnic in b) diferenco med nominalno ter prevzemno ceno, ki znaša 50 Din pri vsaki delnici. Z ažijskim prebitkom se krijejo v prvi vrsti izdatki, združeni z osnovanjem družbe, ostanek pa se dodeli splošnemu rezervnemu fondu.
§ 5. Za ostalih 50% nom. vred. delnic pa podpiše in izroči vsak delničar menice v prid družbe.
§ 15. Prvi upravni svet, ki obstoji iz petih članov in dveh namestnikov, volijo koncesionarji in znaša poslovna doba prvega upravnega sveta pet let.
§ 18. Po preteku poslovne dobe prvega upravnega sveta izvoli glavna skupščina delničarjev novi upravni svet, sestoječ iz 5 članov in dveh namestnikov, tudi za dobo 5 let.
§ 27. Ko so emitirane delnice že podpisane, skličejo koncesionarji ustanovno skupščino potom objave v treh v Ljubljani, Zagrebu ter Beogradu izhajajočih uradnih listih.
§ 28. Ustanovna skupščina je sklepčna, ako je najmanj toliko delničarjev navzočih, da predstavljajo njihove delnice vsaj tri desetinke delniške glavnice.
§ 30. Ustanovni skupščini je pridržano: a) sklepanje o ustanovitvi družbe ter o statutu; o statutu seveda le v okviru oblastno odobrene oblike; b) volitev nadzorstvenega sveta; c) konstatacija, da je statutarno predpisani del delniške glavnice v gotovini že plačan. Ustanovna skupščina sklepa o ustanovitvi družbe in o statutu s tako večino glasov, ki predstavljajo najmanj četrtino vseh podpisateljev delnic ter vseh delnic, ki se emitirajo.
V vseh drugih slučajih sklepa ustanovna skupščina z absolutno večino glasov.
§ 4. Dodelitev delnic izvrši prvi upravni svet kar najhitreje; za nedodeljene delnice se vplačani denar vrne najpozneje tekom 14 dni po ustanovni skupščini.
II. Podpisovanje delnic začne 5. novembra 1922. in se konča 11. decembra 1922.
III. Javni subskripciji izročene delnice se bodo podpisovale pri: Kreditnem društvu mestne hranilnice v Mariboru; Ljubljanski kreditni banki v Ljubljani in njenih podružnicah; Jadranski banki in njenih podružnicah; Trgovski banki (prej Slovenski eskomptni banki) v Ljubljani in njenih podružnicah ter Posojilnici v Mariboru.
V MARIBORU, dne 3. novembra 1922.

Pripravljalni konzorcij snuje se zavarovalne d. d. „ZORA“ v Mariboru, Aleksandrova cesta šte. 12, pisarna dr. Karela Slokarja, odvetnika v Mariboru.

PARADIZ
sta bila brez obleke
Adam in Eva
sedaj tega ni treba, ker se dobe vsakovrstne
obleke za gospode, dame in otroke
v trgovini
O. BERNATOVIČ
Ljubljana, Mestni trg 5-6

Dražba desk in tramovja

od tribun vsak ponedeljek na sokolskem zletišču. Prva dražba v ponedeljek dne 13. novembra ob 9. uri zjutraj.

3856

Stroji za obdelovanje lesa

Turbine in transmisije

armature sesalke zvonovi

Strojne tovarne in livarne, d. d., Ljubljana

Domače vesti

*** Dr. Laginja v Beogradu.** Včeraj je prispel v Beograd bivši hrvatski ban dr. Matko Laginja, da se informira o zunanjem položaju, ki je nastal po fašistovskem prevratu. Popoldne je bil dr. Laginja sprejet od zunanjega ministra dr. Niučiča.

*** Zahvala generala Dokića.** Pokrajinski namestnik Ivan Hribar je prejel od generala Dokića, ki se je te dni odpeljal na novo službeno mesto v Beogradu, nastopno brzojavko: «Vam in bratom Slovincem se pristočno za hvaljenjem za slovo. Moje službovanje v Ljubljani mi bo ostalo v spominu kot najlepša doba moje vojaške službe. Živeli bratje Slovenci! — General Dokić.»

*** Za nižje poštne osebe.** Poštenu nižjemu osebju poduradnikom in uradnim slugam so se zvišale osebne draginske doklade, in sicer poduradnikom od 17 na 25 in slugam od 14 na 21 Din dnevno v veljavo s 1. oktobra. Diferenca se je deloma že izplačala, oziroma se bo to zgodilo v prihodnjih dneh. Poštni nameščenci smo gosp. ministru dr. Žerjavu in gosp. poslancu prof. Reinsnerju zelo hvaležni, da sta se zavzela za nas trpine.

*** Prvi ženski sodnik v Jugoslaviji.** Na zagrebški univerzi je lani promovirala gospodična Mara Winter za doktorsko pravo. Mlada doktorica je potem prosila za avskultantsko mesto pri zagrebškem sodišču. Dolgo, dolgo ni bilo nobene rešitve. Mnenja o namestitvi ženskega sodnika so bila različna in prošnja mlade doktorice je končno romala v Beograd na odobrenje ministra pravde. Iz Beograda je prispel te dni načelni odlok, da ne more biti pomislekov proti pripustu ženskih oseb v sodno prakso, ako imajo za to potrebno kvalifikacijo. S tem je rešeno vprašanje namestitve gospodične Wintrove v sodni službi. Omenjena dama bo torej prva doktorica v Jugoslaviji, ki bo izvrševala sodno prakso.

*** Škod demokratiških poštarijev in «Slovenski Narod».** Kakor vse druge sestanke, tako smo tudi škod dne 8. t. m. k Mraku sklicali demokratiški poštariji sami, saj smo si zato ustanovili svoj klub. Prišli so stari in mladi, ali vsi zvesti demokratiški ideji in vsi trdno odločeni, da za uskoki ne pojdejo nikoli, pa naj bodo njih imena še tako slavna. Bilo nas je res 30 + 40, kakor je poročal «Narod», razlika je samo ta, da so bili med vsemi 70 navzočimi samo 4, ki niso bili naši, in ne 40, kakor se je sanjalo «Narodu»; 2 sta bila SLS, 1 NSS in pa opazovalec, ki ni bil poštari. Poznali smo vse štiri, ker smo pa demokratje, ker govorimo samo resnico, ki jo lahko vsakdo sliši, in ker so vsem našim izvajanjem vsi štiri ves čas pritrjevali, smo jih pustili do konca. Gospod dr. Puc, ki se je odzval našemu povabilu, je imel lep govor, v katerem je zares omenil tudi banke in kritiziral one, kar je pri bankah nepošteno, in s čimer se demokratje ne strinjajo. Posebno pa je ostro obsodil sovraženke boja proti draginji, ki se skrivajo ravno za nekatere banke, ki se daj pridno podpirajo kampanjo proti slovenskim demokratom. Zlagano je, da bi bil kdorkoli napadel visoko nad vsemi «Zajedničarji» stoječo osebo dr. Ivana Tavčarja. Enodušno smo pa obsodili to, da gotovi ljudje temu narodnemu prvak in lastnih interesov ne privoščijo niti zadnjih mirnih ur. O potvarjanju podpisov se ni govorilo. Mi le bolj govorimo o programih strank in pa o tem, kdo je došel za javne nameščence že kaj storil. In ko vidimo tudi od nasprotne strani priznano dobro voljo, prizadevanje in trezno politiko naših treh poslancev v Beogradu, in ko vse to primerjamo z delom neresne, zlohotne opozicije, ki ji je tudi «Slovenski Narod» vsak dan bližje, raste število pristašev našega kluba in nas je dolej v njem organiziranih že 170. Vemo, da to «Slov. Narod» boli, in prav zato smo na shodu prosili opazovalca, naj to sporoči svojim gospodi. «Živela Jugoslovenska zajednica» je, kakor smo informirani, za kričal «točni» poročevalec «Slovenskega Naroda», ko je vstopil v uredništvo. Na našem krasnem shodu je pa veljala vsaka beseda samo Jugoslovanski demokratiški stranki. — Demokratiški poštariji.

*** Izpremembe v državni službi.** Polkovnik v rez. Etbin Ravnihar je imenovan za poveljnika in upravitelja državne zrebrarne na Selu v 7. činovnem razredu državnih uradnikov. — Državni zdravniški vodja Brabalek je premeščen iz Kozjega k okrajnemu glavarstvu v Celju ter dodeljen v službovanje pri veterinarskem referatu.

*** Uradniška stavbena združba.** V petek se je ustanovila v Mariboru gradbena združba državnih nameščenec «Svoj dom». Občnega zbora, ki se je vršil v dvorani okrajnega glavarstva, se je udeležil tudi župan Grčar z več obč. svetovalci in za gradbeno akcijo ravnatelj Kržižnič. Združni delež znaša 1000 Din. Predsednik odbora je fin. svetnik dr. Valjavec.

*** Ostanke na notarsko službo.** Minister pravde je sprejel ostavko notarja Josipa Smodeja. Zaradi tega je višje deželno sodišče razrešilo imenovanega notarja notarske službe z dnem 15. novembra 1922.

*** Razpisane službe.** Za drugo polletje tekočega šolskega leta je razpisano realno ravnateljsko mesto na državni realni gimnaziji v Ptuj. Prošnje je vložiti do dne 15. novembra. — V stalno namestitev je razpisana učiteljska služba na deški osnovni šoli IV. v Mariboru s terminom do 4. decembra 1922.

*** Iz «Uradnega lista».** «Uradni list» pokrajinske uprave za Slovenijo objavlja v večerajšnji številki zakon, s katerim se začasno izdajajo nekatere gozdno-policijske in vodno-policijske odredbe za področje pokrajinske uprave za Slovenijo ter pojasnili k členom 2. in 5. pravilnika o carinskih posrednikih.

*** Poučno predavanje v Trbovljah.** Kulturni odsek krajevne organizacije Jugoslovenske demokratske stranke v Trbovljah priredi poučno predavanje, ki se vrši danes v nedeljo ob dveh popoldne v ljudski šoli v Trbovljah. Predaval bo g. dr. Janko Drnovšek, sodnik v Sevnici, o temeljnih principih narodnega gospodarstva. Vstop prost. K obilni udeležbi vabi odbor.

*** Plemenita oporoka v korist vojnim invalidom.** Beograjski industrialec in bivši rezervni kapetan Nikola Mesarović ki je te dni umrl, je zapustil oporoko, v kateri je naklonil srbskim vojnim invalidom nad milijon Din, ostalo premoženje pa svoji rodbini. Res plemenita oporoka bogataša, ki je bil deloma tudi sam invalid.

*** Načrti za prosvetno reformo.** Pred kratkim so bili v ministru prosvete dovršeni osnutki zakona o osnovnih, srednjih in visokih šolah. Glavni prosvetni svet izdeluje sedaj načrt zakona o učiteljskih in meščanskih šolah, ki bo v kratkem izgotovljen. Tako bomo imeli načrte za celotno prosvetno reformo, ki se predloži parlamentu v končno rešitev.

*** Čemu toliko razburjenja?** K naši vesti, da sta bila gosp. dr. Triller in gosp. dr. Ravnihar prvotno proti imenovanju gosp. Ivana Hribarja za pokrajinskega namestnika, konstatiramo ponovno, da je bilo njihovo razburjenje, ko sta začela o tej kandidaturi, tako silno, da je dr. Triller kar skočil s stola ter gestikuliral. dr. Ravnihar, ki je sejo vodil, pa je dr. Trillerju prav energično pritrjeval. Oni, ki drugače trdi, laže. Ne moremo nič za to, da je bilo tako, le razumemo ne, čemu razburjenje radi tega incidenta. Vsi vemo in vsa javnost zna, da je bila stvar po imenovanju gospoda namestnika hitro ugasla. Čajanke, avdijence, večerje, dinedi, predloži za odlikovanje so pač izvrstna sredstva...

Kar gospod P. piše v večerajšem «Slovenskem Narodu», je večinoma plod fantazije. Plod fantazije je tudi, če dr. Ravnihar trdi, da mu je bilo kdajkoli mesto namestnika ponudeno.

*** Ponovno konstatiramo,** da je bil gosp. Jelačin samo od načelstva pooblaščen, da pobira prispevke za volilni fond JDS. Načelstvu, ki je edino kompetentno dati v tem slučaju absolutorij, pa gosp. Jelačin do danes ni predložil obračuna niti o prejetem denarju, niti o njega uporabi. Vse drugo so izgovori.

*** Iz zanesljivega vira** se nam poroča, da prevzema Jenkotovo pekarno na Gosposvetski cesti z Novim letom gosp. Viljem Bizjak, družabnik trdnice V. Bizjak in drug v Rogasji Slatini. Vsak obiskovalec tega zdravilišča vé, kak sloves uživa ta trdnica zbog njene finega peciva, zato nas iskreno veselijo, da bomo imeli v Ljubljani pekarno, ki bo izločala res prvovrstno pecivo in s tem zaostali občini potrebi.

*** Kmetijski pouk po deželi.** Oddelek za kmetijstvo priredi na poučnih sestankih po deželi sledeča predavanja v drugi polovici novembra in sicer: 1.) v nedeljo dne 19. novembra v Višnji gori (pom. okr. ekonom. Jereb o živinoreji), 2.) v ponedeljek dne 20. novembra v Cerklji (pom. okr. ekonom. Matjašič o sadjarstvu in o pripravi lege in zemlje za sajenje sadnih dreves), 3.) v nedeljo dne 26. novembra v Hotederski (pom. okr. ekonom. Matjašič o živinoreji in o napravi gnojil in uporabi umetnih gnojil) in v Smihelu pri Novem mestu (okr. ekonom. Kofol o ravnanju z moštom, o gnojenju travnikov in pridelovanju krme).

*** Občinsko gerentstvo v Libelčah.** Za občinskega gerenta v Libelčah, ki so povodom razmejitve z Avstrijo nedavno bile združene z Jugoslavijo, je imenovan Janez Stander, bivši župan in posestnik, za prisednika gerentskega sosveta pa posestniki Ivan Veržun, Ignacij Uranšek, Ivan Stana, Boštjan Vernekar, Janez Srebotnik, Peter Ring in Janez Šlebinik — vsi v Libelčah ter župnik Josip Rozman v Črnečah.

*** Celjski aprovizacijski odbor** je imel v četrtek dne 9. novembra svojo drugo sejo, v kateri se je vršila debata o cenah pri mesu. Sklenilo se je znižati govedino od 56 na 54 K l. vrste, teletino pa od 64 na 62 K. Prihodnji teden se vrši nadalje v mestni klavnicni poskusno klanje. Zadržba mesarjev je povabila članke aprovizacijskega odbora, da se udeležijo nakupa živine v Laškem. V mesnici se bodo potem sami prepričali, kako je napetost med nakupno in prodajno ceno in tudi ugotovili, li odgovarjajo sedanje cene dopustnemu čistemu dobičku. V Celju je še mnogo mesarjev-šušmarjev, ki nakupujejo živino od prekupovalcev, kar seveda tudi podraži meso. Teh mesarska združba ne bi smela ščititi.

*** Čudna praksa pri cestnih odborih.** Prejeli smo: Razpasa se je škodljiva na-

vada, da prevzema cestni načelniki, oziroma cestni odborniki gramoz, oziroma vožnjo gramoz na lasten račun, namesto da bi dali vse to na zmanjševalno dražbo, ter da istega zaračunavajo po ceni, ki seveda konvenira njim, ne pa davkoplačalcem. Na ta način je nemogoča prava kontrola. Prosimo deželno oblast, da napravi v tem oziru red in odredi, da bodo cestni odbori vpoštevali v tem obziru cestni zakon, ki je še danes v veljavi in po katerem ne sme noben član cestnega okrajnega odbora prevzemati v svojem okraju na svoj račun dobave za cestne namene. Davkoplačalci se pozivljajo, naj pazijo na to in se v takih slučajih ob razglasu okrajnosta-nih doklad pritožijo na višja mesta.

*** Restavracija Union v Ljubljani** je danes povodom koncerta dr. Širole odprta do polnoči.

*** Martinovo.** Došel je, došel sveti Martin — patron vinskih gor in prijazen zaslužnik vesoljnega slovenskega bratstva in nežne ljubljanske perjadi. Spreobrnili je letošnjega kislega pagana, krstil mošt in «čegnal» tudi vse one, ki so sinoči proslavili njegovo godovanje z izdatnejšo merico. Sobota in volilno razpoloženje sta prispevala, kar je njegova. Nemalo je k Martinovi proslavi pripomoglo tudi razveseljivo dejstvo, da je tekem večerajšnje dne okrevale klerikalni zmaj, zbral boleče raztresene ude ter se proti večeru povrnil v svojo duplo. Tam se je ob kratku letošnjega mošta bolešno nakremžil in svojim junosom postregel s svežo zakuško zdravilnih klobas. G. Z.

*** Slovenska Bistrica.** Gospod dr. Boštjan Schaubach odvetnik v Slov. Bistrici se je poročil z gospodično Faniko Novak, učiteljico istotam. — G. Matko Sajko, knjigovodja okrajne hranilnice pa, z gospodično Franciško Homar iz Postojne. Obilo sreče. — Tukajšnji aprovizacijski odbor mestne občine že prav pridno deluje. Te dni se je vršila nenadna revizija pri trgovcih in mesarjih zaradi označenja cen, kakor to predpisuje zakon v pobijanju draginje. — Namesto umrlega vladnega komisarja Petra Novaka še do danes ni imenovan novi gerent tukajšnjega okrajnega zastopa. Vse ceste so tako zanemarjene in v tako slabem stanju, da ni dneva brez pritožb. Apeliramo ponovno na pokrajinsko upravo, da se imenovanje novega gerenta v najkrajšem času izvrši in istočasno imenuje novi svetovet, ki bo energično šel na delo. To je iskrena želja prebivalstva slovenjebistriškega okraja.

*** Mariborska bolnica.** K notici, ki je izšla v «Jutru» z dne 9. novembra 1922 daje vodstvo splošne bolnice v Mariboru sledečo uradno izjavo: Koncem preteklega in začetkom tega tedna je revidiral komisija Zdr. odseka pod vodstvom san. šefa dr. Katliča poslovanje mariborske bolnice od prevzeta bolnice v drž. upravo pa do 31. julija 1922. Pri tem so se ugotovili nekateri nedostatk, ki so izvirali iz pomanjkanja zadostnih navodil za zdravniške in za upravo glede uporabe budžetnih dvanajstvin. V kolikor so se mogli ti nedostatk do sedaj že odstraniti, je to posledica od 1. avgusta 1922 naprej izdanih navodil.

*** Pritojba na pobijanje trahoma.** Kakor razglašal zdravstveni odsek, se z novim letom odpravi v Čakovcih šola, v kateri se bodo izobraževale sestre za pobijanje trahoma (egiptovske očesne bolezni). V to šolo se sprejmejo osebe, ki se niso preko-račile 24. leta in ki so dovršile najmanj štiri razrede srednje šole. Iz Slovenije se sprejmeta dve osebi. Šola bo trajala leto dni. Učenke bodo prebivale v internatu, kjer bodo imele popolno oskrbo, jim povrnejo tudi potni troški. Po dovršenih študijah bodo te sestre nastavile. Razen tega dobe 200 Din mesečno in se ne v ustanovah za pobijanje trahoma z letno plačo 3000 Din in draginskimi dokladami. Prošnje je do 30. novembra 1922 vložiti pri zdravstvenem odseku za Slovenijo v Ljubljani.

*** Pritožba upravi narodnih gledališč.** Pišejo nam: Pri dnevni blagajni narodnih gledališč je uvedena zelo čudna in graje vredna praksa. V petek sem čakal od pol 10. ure naprej, da dotim vstopnico za soboto zvečer. Pred mano je bilo kakih 10 oseb. Ko sem prišel na vrsto, sem zahteval sedež, ki je po ceni primeren mojim plačilnim zmognostim. Blagajničarka odvrne, da vstopice teh vrst ni več na razpolago. Otidano so vse telefonskim potom. Tako se mi je zgodilo že parkrat. Ljudje si rezervirajo enostavno po telefonu vstopnice, ti pa lahko čakate vso uro in ne dobite ničesar. Pred vsem velja to za balkonske in galerijske sedeže. Nevolja med občinstvom je bila velika. Tudi blagajničarka večni telefon pri poslu zelo ovira. Uprava naj to prakso vsaj za zadnje vrste parterja, za balkon in galerijo do gotove ure prepove. Kdor hoče biti komoden, naj kupi dražje prostore! Dr. I. Š.

*** Železniška nesreča v Slavoniji.** Kakor poročajo iz Osijeka, je se predvečerajšnjem na progi pri Novi Bukovici prigodila železniška nesreča, ki je po naključju ni zahtevala človeških žrtve. Ko je tovorni vlak vozil preko mosta pri Novi Bukovici, zlomilo so se travere mostu in sedem zadnjih vagonov je padlo v globino. V vagonih se je nahajal pesek za nasipanje, valed česar škoda pač ni velika. Kmalu nato je prispel na kraj nesreče osebni vlak iz Zagreba. Vlak je moral pred porušeni mostom ustaviti, potniki pa čakati na odprti progi do dveh ponoči, ko je prispel vlak iz Osijeka. Vagoni se nahajajo še v globini pod mostom. Promet se vrši s prestopanjem iz vlaka v vlak.

*** Opozorilo izseljencem.** Ministrstvo za socialno politiko je odredilo, da je našim izseljencem dovoljeno, prestopati državno mejo tudi preko železniške postaje na Jesenicah.

*** Smrtna nesreča.** V Spodnji Idriji je prišel 19letni posestnikov sin Ignacij Mlinar pod težak voz, ki je Mlinarju zlomil hrbtenico. Mladenšč je ostal na mestu mrtve. Mlinar je bil baže pijan in je na vozu zaspal. Na nekem ovinku je padel z voza in prišel pod kolesa.

*** Velika nesreča na Donavi.** Pred nekaj dnevi se je zgodila v Bački Palanki velika nesreča, ki je zahtevala tri žrtve. Mlinarja Peter Kerl in Zarko Adamović sta peljala s čolnom preko Donave 22 centov pšenice. V čolnu se je nahajal tudi občinski redar Jovanović z čoln in nekim sorodnikom. Ko je bil čoln sredi Donave, je nenadoma nastal silen vihar. Čoln se je kmalu napolnil z vodo in se končno prevrnil. Mlinarja sta se le z veliko težavo rešila s plavanjem, dočim so ostali trije postali žrtve valov.

*** Gozdar ustrelil 11letnega dečka.** 11letni Mijo Volček, sin čevljarkega mojstra v Podsusedu, se je nahajal predvečerajšnjem z nekim tovarišem v gozdu Goljak, ki je last grofice Jelačić. Gozdar Josip Kučič, ki je bil mnenja, da dečka kradeta les, je začel streljati. Zadel je Volčka v hrbet tako nevarno, da je deček kmalu nato izdihnil. Njegov tovariš pa je tekel domu ter obvestil čevljarja o grozni nesreči. Orožniški narednik je še isti večer aretiraj gozdarja ter ga izročil sodišču v Zagrebu.

*** Pustolovčeva smola.** Nedavno tega je bivši finančni pripravnik Ivan Trbižan zaradi številnih dolgov, ki jih je napravil lahkomišelnost po raznih lokalih, pobegnil čez mejo in živel potom nekaj časa na Notranjskem in Goriskem kot pravi pustolovec. V petek se je pojavil v Planini pri Vipavi, kjer je ukradel posestniku Antonu Novaku 2200 lir in krenil nato v Ljubljano. Tu se je elegantno oblekel in se pripravil na poset k svo-

ji ljubici na Pragersko. Imel pa je smolo. Ko je namreč hotel stopiti v vlak, ga je zgrabila roka pravice in napravila konec njegovemu pustolovskemu življenju.

*** Fantovski pohod v tujo vas.** Preteklo soboto zvečer se je zbralo več domačih fantov pri gostilničarju Matiji Zuksu v Satahovcih v Prekmurju, kjer je kupal žganje. Ko so se pozno v noč vračali proti domu, jih je nenadoma napadlo kakih 15 fantov iz sosedne vasi. Krog, ki so bili vsi oboroženi s koli. Vnela se je takoj huda bitka, v kateri je bilo več ranjenih. Janoš Kumin je dobil v temi tako močan udarec s kolom po glavi, da so ga morali spraviti v bolnico v Murški Soboti. Pa tudi Zuksa je nekdo, ko je prišel gledat na prag, udaril po glavi s kolom, vendar k sreči poškodba ni težka. Imena bojaželnih fantov bo ugotovilo orožništvo.

*** Oplenjen železniški vagon.** Dne 1. novembra je došel neznan zlikovec na postaji Borovo vlomil v železniški vagon ter odnesel ovoj suknenege blaga v vrednosti 4885 Din. Ovoj je bil naslovljen na spedijsko tvrdko R. Ranzinger v Ljubljani, odposlal pa ga je trgovec Branko Gjorgjevič v Vukovaru. Pri tej priliki je zmanjkalo tudi hule suknenege blaga, v vrednosti 26.000 Din ki je bila naslovljena na ljubljansko tvrdko Rosmann & Tschurn. Uvedena je preiskava.

*** Zlikovec.** V bližini postaje Dobova je priletel te dni v osebni vlak, ki je vozil od Brežic proti Zagrebu, debel kamen skozi okno v kupe drugega razreda. V kupeju se je nahajala gospa Mara Oset in več mariborskih trgovcev. Po srečnem naključju ni kamen nikogar zadel. Orožništvo je uvedlo zasledovanje neznanega zlikovca.

Odgovorni urednik Fr. Brozovič. Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra». Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Mali oglasi

stanje do 20 besedi 6 Din., vsaki nedeljni 5 besedi 1 Din. — Trgovski oglasi, dopisovanja, spremembe do 20 besedi 6 Din., vsaki nedeljni 5 besedi 2 Din. — Plače se sprej. (Lahko tudi s znakom). Na vprašanje se odgovarja in, ako je vprašanje priloženo znakom za odgovor.

Službe

Strojnik 3852

z daljšo prakso, zanesljiv, se rabi takoj za novo parno žago. Oferte s navedbo razmer je poslati na Kulovec Co., Straža, Dolenjsko. Stanovanje s kuhinjo na žagi.

Strojepisno delo

se sprejme na dom. Noslov po: upravnistvo «Jutra».

Kupim

Kupim les,

smrekova in jelkova okroglina, popolnoma zdrava in suha debela od 150 metrov dolžine navzgor, v sredini premer od 15 cm navzgor, po možnosti obeljena. Ponudbe pod «Smrekova okroglina» na upravo «Jutra». 3880

Prodajam

Avto. 3876

16 HP., Laurin & Klement, lep, malo rabljen, se proja. Vidi se v garaži Jug. Maribor, Tržaška cesta 16.

Mehka spalna oprava,

dobro, solidno izdelana, hrastovo pleskana, se ceno proda. Pogleda se pri tržki Brata Rožič, Vegova ulica, Ljubljana. 3834

Nepremičnine

Posestvo 3874

na Blanci, poleg kolodvora, je takoj naprodaj. Obstojijo iz dveh travnikov, zelo primerno

za stavbišče z že pripravljanim načrtom in stavnim materijalom. Lastnik Martin Kozole, Rajhenburg šte. 84.

„UNIVERZAL“

kono. prometna pisarna za nakup in prodajo zemljišč

Maribor, Aleksandrova

cesta 28

proda: več vil in hiš v Mariboru, s prostim stanovanjem; vilo pri parku, z velikim stavnim prostorom; dve kavarni, tri hotele, več gostiln v Mariboru in okolici; velika gozdna posestva, veleposrestra ter kmečka posestva na Spod. Stajerskem; grad na Hrvaškem; dva gradica s posestvom na Spod. Stajerskem; več lepih njiv in travnikov tik Maribora, pripravno za stanebene prostore; več industrijskih objektov itd. po ugodnih cenah. Kdor želi kaj kupiti ali prodati, naj se obrne na 3877

„UNIVERZAL“

kono. prometna pisarna za nakup in prodajo zemljišč

Maribor, Aleksandrova

cesta 28.

Enonadstropna hiša

v Skofji Loki, z vrtno, pripravna za vsako obrt, se proda. Več poverlj. na 32, Skofja Loka. 3857

Lepa stavbena parcela

pod Tivolijem v Ljubljani, se radi preselite zelo ugodno proda. Več pri lastniku Iv. Frelihu, Vrbovčeva 9/I. 3859

Stanovanja

Sprejme se dljak

na hrano in stanovanje z električno razsvetljavo. Naslov pove uprava «Jutra».

Dopisovanje

Državni uradnik,

IX. čr., 38 let star, vdovec z dvema otrokoma, želi v svrhu življenja znanja z zdravno dobrotno gospodično ali vdovo (najraje učiteljico), približno enake starosti, ki ima resnično ljubezen do otrok. Dopise pod «Le dobra mati» na upra «Jutra». 3873

Pisane

Jezike:

slovenščina, srbohrvaščina, nemščina in francoščina želi poučevati akademik. Razlaganje gramatike in konverzacija. Sprejme tudi instrukcije za predmete srednjih šol. Ponudbe pod «Uspeh» na upravo «Jutra». 2872

Cenjenemu občinstvu

se naznanja, da se bodo odslej naprej prodajali šolski zvezki v korist podpornemu društvu slepih tudi v tržki A. Pleško, Sv. Petra cesta 8. Prijatelji slepih kupujte jih.

Išče se družabnik

za mešano trgovino v prometnem trgu na Gorenjskem. Lepi, opremljeni trgovski prostori na razpolago. Ponudbe pod «Lepa bodočnost» sprejema upr va «Jutra». 3860

V globoki žalosti javljam, da je moj preljudi soprog, gospod

ALOJZIJ ŠARL

posestnik

danes dne 10. m. po dolgi bolezni, previden s tolažili sv. vere mirno - Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega se bo vršil v nedeljo ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti.

Poljče, 10. novembra 1922.

Marija Šarl, roj. Vester
soproga.

3875

Tajnost šafotova

Usmrčenja, ki so jih izvršili nedavno, me spominja nenavadnega dogodka, ki ga naj povem.

Bilo je 5. junija 1864, okoli sedmih. Dr. Edmond Desire Couty de la Pommerais je sedel v prisilnem jopiču v celici, ki je določena za obsojence na smrt. Molče in spretega pogleda je bujil pred se ter slonel v stolu. Svetloba na mizi goreče sveče je padala na njegov blede, mrzli obraz. Dva koraka pred njim je stal paznik, naslonjen na steno, ter ga je neprestano opazoval. Jetnik ni kazal niti nobene bojazni niti nobene nade.

Bil je 34 let star, rjavih las, srednje rasti in izredno vitke; lasje na sencih so mu v poslednji dobi začeli siveti. Njegove oči so imele nervozno izraz in so jih veke napol zakrivali: njegovo čelo je bilo čelo mislečeve. Njegov glas je imel suhoten, pritajen zvok. Njegove roke so bile dolge in nervozne. Obraz mu je izražal samozavest. Njegove manire pa so bile nekeke priučene elegance.

Gospod de la Pommerais je bil obtožen, da je iz lakomnosti in v polni razsodnosti zastupil svojo prijateljico — gospo de Pauw — s premočnimi dozami digitalisa. Na porotni obravnavi se gospodu Lachandu to pot ni posrečilo, da bi bil uničil trojni vtisk obtožnice, zaslišavanj in predloga državnega pravdnika. Porotniki so obtoženca proglasili za krivega, in po § 301 in 302 Code Napoleon je bil obsojen na obglavljenje.

Tistega večera, 5. junija 1864, obsojenec še ni vedel, da je njegova prošnja za obnovitev obravnave in prošnja njegovih sorodnikov za avdienco pri cesarju, ki bi ga bili prosili milosti, že odbita. Njegov zagovornik je imel več sreče: dospel je do cesarja, ki pa ga je poslušal le raztreseno. Celo častiti abbé Crozes, ki je pred vsakim obglavljenjem hitel v Tuillerije, da bi za obsojenca izprosil milost, se je bil vrnil brez odgovora.

Mar bi se ne rešlo, da je smrtna kazen odpravljena, ako bi je ne iz-

vedli v takih okoliščinah? Treba je bilo postaviti ostrašujoč vzgled.

Ker po mnenju sodnega dvora o obnovitvi obravnave ni moglo biti niti govora in je bilo vsak hip pričakovati potrditve obsodbe, so gospoda Hendreicha obvestili o tem, da mu obsojenca 9. dne v mesecu junij ob petih izroče v roke.

Hipoma se je začel hrup. Napravljala so ga puškina kopita, postavljena po strazah na kameniti tlak hodnika, koder je bila pot k celici. Ključ je zarožljaj v zarjaveli ključavnici; duri so se odprle, bajoneti so se posvetili v mraku, ravnatelj kaznilnice Roquette, gospod Beauquesne, se je pojavil na pragu. Spremljal ga je postnik.

Gospod de la Pommerais je dvignil glavo in takoj spoznal slavnega kirurga Armanda Velpéaua.

Ravnatelj je pomignil pazniku, naj odide. Nemo se je poklonil nato tudi ravnatelj in odšel. Tovariša zornika sta ostala sama in si ostro gledala v oči.

Molče je La Pommerais ponudil kirurgu svoj lastni stol ter se vsedel na prično, s katere speči navadno naglo skačejo iz spanja. Ker je bilo precej temno, je stopil veliki kirurg prav tesno k... bolniku, da bi ga lahko bolje opazoval in z njim šepetal.

Velpéau je imel v tistem času že 60 let. Stal je ra višku svoje slave, je bil naslednik Larreyjev v institutu ter prvi in najodličnejši profesor pariške kirurške klinike. Njegova dela so se odlikovala s prepričevalno jasnostjo in živo razlago ter so ga napravila za luč patološke vede. Tudi kot praktik je bil na glasu najodličnejše avtoritete stoletja.

Po kratkem hladnem molku je začel:

«Gospod, med nami zdravniki je sočutje odveč. Razen tega sem bolan na neozdravljivih žlezah. V dveh letih, najdalje v poltretjem letu moram umreti. Čeprav malo kasneje nego vi, se prištevam tudi k obsojencem na smrt. Rad bi torej govoril brez okolišev o tem, kar me je privedlo semkaj.»

«Torej je — — moj položaj — — brezupen?»

«Bojim se, da.»

«Ali je moja poslednja ura že določena?»

«Ne vem. Toda ker ni o vaši usodi še nič objavljeno, lahko še z gotovostjo računate na nekaj dni.»

La Pommerais si je z rokavom prsilnega jopiča obrisal mrzli pot z bledega čela.

«Prav... Pripravljen sem. Sem bil že prej. Čim prej, tem bolje.»

«Moj predlog je torej le pogojen. Če vas pomiloste, tem bolje... Ako pa ne...» Kirurg je umolknil.

«Ako pa ne?...» je vprašal obsojenec.

Brez odgovora je Velpéau segel v žep, potegnil iz njega šatulo za kirurško orodje, jo odprl in vzel iz nje lanceto. Z njo je neznatno prerezal jopič na obsojenčevi levi zapesti ter ti jal žilo.

«Gospod de la Pommerais,» je dejal nato. «Vaša žila kaže, da ste čudovito hladnokrvni in trdni. Zelja, ki vam jo sporočim, mora ostati brezpogojno tajna. Morda se bo zdelo ekstravagantna, ali zločinsko roganje celo vam, zdravniku tolike energije in ki je že davno prodrl v tajnosti vede, da se smrti ne boji več. Toda menda se poznava. Moje besede boste torej resno uvaževali, čeprav vas bodo morda spočetka nemilo dirnile.»

«Obetam vam svojo polno pozornost,» je odgovoril La Pommerais.

«Vi veste,» je začel Velpéau, «da je ena najbolj zanimivih nalog moderne fiziologije, dognati, ali ostane še sled spomina ali občutka v človeških možganih, ko je glava od telesa odločena...»

Pri tem nenadnem uvodu se je obsojenec stresnil, a hitro se je osrčil ter je dejal povsem mirno:

«Ko ste vstopili, sem se sam bavil prav s tem problemom, ki je zame kajpada dvakratno zanimiv.»

«Gotovo poznate dela Seumeringa, Súa, de Sedillota in de Bichata tja do modernih, ki so pisali o tem?»

«Da, poznam. Udeležil sem se celo sećiranja ostankov nekega obglavljenca.»

«Ah, pustiva to! Ali si s kirurškičnega stališča natančno predstavljate gljotino in njene učinke?»

Obsojenec je uprl na kirurga dolg, motreč pogled in odgovoril hladno: «Ne, gospod!»

«Jaz sem si danes ta stroj ogledal najvestneje in najbolj natančno,» je nadaljeval kirurg. «Priznati moram, da je dovršen instrument.»

Sekira ali nož, ki pada, učinkuje obenem kot srp in kladivo ter preseka obsojenčev vrat v eri tretjini sekunde. Obglavljenec ne more pod bliskovito padlim silnim udarcem občutiti nobene bolečine, kakor je ne občuti vojak na vojni v hipu, ko mu je krogla odtrgala roko. Ker ni časa zato, je vsak občutek izključen.»

«Toda boli ga morda kasneje. Saj ostaneta dve veliki rani na zdravemu mesu. Zdi se mi, da utemeljuje to domnevo Julia Fortenelle. — Ona menda tudi vprašuje, ali nima prav ta hitra bolečnejša posledica, kakor obglavljenje z mečem ali s sekuro.»

«Tudi Bérard izraža tako domnevo,» je pritrdil Velpéau. «Toda jaz sem trdno preverjen in se sklicujem na več kot sto primerov ter na svoja pravna sodna opažanja, da v hipu, ko je glava od trupa odsekana, ugasne popolnoma vsak občutek bolečine. Srce obstane takoj. Saj izgubi človek v trenutku 4 do 5 litrov krvi, ki brizga čisto več metrov naokoli. To mora tudi bojazljiveca pomiriti. Telo se res še giblje, ali življenski proces je tako mahoma pretrgan, da ti giba ne izraža občutek bolečin. Tudi odrezana noga drgeta, ker se njeni živci in mišice krčijo, a bolečin ne čuti. Jaz trdim, da so nervozna mrzlca negotovosti, svečanost strašnih priprav, naglo prebujenje zjutraj in pot na morišče edino grozne in mučne reči pri tej ceremoniji. Samega obglavljenja pa človek ne čuti in dozdevna bolest pri tem je le domišljena. Ako človek močnega udarca po glavi ne le ne čuti, nego se ga niti ne spominja, ako provroča že neznatna poškodba hrbtnice začasno brezčutnost, potem naj bi ne zadoščalo obglavljenje in prekanje hrbtnice ter povrhu še ukinitje organske zveze med srcem in možgani!»

da prestane v človeku vsakršen občutek ter celo najmanjša zavest bolečini? Nemogoče je, da bi bilo drugače. Ta veste tako dobro kakor jaz.»

«Morda celo bolje, nego vi, gospod,» je odgovoril La Pommerais. «Saj se pa res ne bojim toliko velike telesne bolečine, ki se pri strašni katastrofi rači jedva občuti, ker nastopi smrt hipoma. Ne, to, česar se bojim, je nekaj čisto drugega.»

«Ali mi blagovolite pojasniti, kaj je to?» je vprašal Velpéau.

«Poslušajte!» je dejal La Pommerais po premolku. «Dognano je, da organi spomina in volje, ako so v istem delu možganov, kakor smo jih n. pr. konstatirali pri psi, po nožu, ki prereže vrat, niso prizadevi. Vem za čelo vrsto dvomljivih in silno vznemirljivih primerov, ki to potrjujejo. Na temelju teh primerov se mi zdi nemogoče, da bi obglavljenec takoj popolnoma izgubil zavest. Pravijo, da od trupa odsekana glava, če jo po eksekuciji takoj nagovore, vpraševalca pogleda. Da bi bilo to le nesvohoden gib, tako zvan refleksen gib, je prazno besedičenje!»

Spomnite se onega primera, ko je na kliniki v Brestu glava nekega pomorskega pet četrta ure po obglavljenju z močnim naporom željisti pretržila v usta vtaknjeni svinčnik. To je le en vzgled izmed tisočerih. Gre za edino vrašanje, ali na krvavečo odrezano glavo še lahko vpliva človek.»

«Vplivati je mogoče le na celo, nerazdeljeno človeško telo,» je dejal Velpéau.

«Hrbtnica je le podaljšek malih možganov,» je odvrnil obsojenec. «Kje je torej sedež človeškega duha? Kdo more to razkriti? Predno mine osem dni, bom že vedel in — takoj porabil.»

«Morda je odvisno od vas, da bo človeštvo končno glede tega na jasnem,» je odgovoril počasi Velpéau in je trdo pogledal obsojenca. «Naravnost povedano: prav to je povod, zakaj sem prišel semkaj. Odposlanec sem najodličnejših tovarišev pariške fakultete. Tu vidite po cesarju podpisani akt, ki mi je dovolil k vam prost vstop. Dajte mi polnomočje, ki lahko, če je potrebno, vaše obglavljenje odloži...»

(Dalje prihodnjé.)

GOSPOSKO POSESTVO

na Spodnje-Stajerskem, prej zapisano v deželni deski, približno 56 ha gozda, 48 ha njiv in travnikov se proda. Na posestvu, ki leži lepo arondirano ob okrajni cesti, pet minut od malega mesta in deset minut od kolodvora, stoji lepo gosposko poslopje z nekoliko oddaljenimi gospodarskimi poslopji ter z vrtom in sadonosnikom, pristavo, tremi najemniškimi poslopji in gostilno. Zemljišče je prvovrstno, del gozda goden za sekanje. Na razpolago je tudi vodna moč, približno 20 konjskih sil, ki se dá lahko izrabiti. 3865

Morebitni interesi se blagovolijo obrniti na dr. E. Schwarz, lekarnarja v Ljutomeru.

Potniki v Ameriko, pozor!

UNITED-AMERIKAN-LINES-INC.

prevaža potnike z najnovejšimi brzoparniki preko:

Hamburga, Southamptona in Cherbourga v New-York.

Vozne liste ter vsa potrebna pojasnila izdaja

Simon Kmetec, zastopnik za Slovenijo, Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.

MARTINOVA

se praznuje slovesno v nedeljo.

Na razpolago

goske, pečene, rižve, jetrne in druge klobase.

Izborna vina.

Cene nizke.

Gostilna pri „KORLNU“, Spodnja Šiška

poleg „S. K. Ilirija“. 3866

Tovarna na deželi

išče knjigovodjo-bilancista, prvovrstno moč z dobrimi referencami. Stanovanje prosto. Nastop takoj. Obširne ponudbe po možnosti, s sliko pod „Zaupno mesto“ na upravništvo Jutra. 3884

Največji davki

katere plačate, vam nastanejo, ako ne gledate na to, kjer nakupujete, izgubite denar in imate poleg tega večkrat še sitnosti. Poizkusite enkrat z ilustriranim katalogom tvorce H. Suttner (imetnik Henri Maire) v Ljubljani št. 6. Ta vam svetuje resnično dobre ure, specialne znamenke „IKO“ iz lastne tvornice v Švici, kakor tudi druge dobre žepne ure, zapestne ure, svetilne in stenske ure, verižice, prstane, zapestnice, ubane, namizno orodje, krstna in birmška darila in vsi drugi zlatinosti in srebrnini. Pa tudi porabne predmete, kakor n. pr. skarje, nože, britve, lasestrizne in brisave stroje, steklorazce, doze za tobak, svečnice in smodke, nažigalce in denarice kupite dobro in ceno pri tvrdki:

H. SUTTNER (imetnik Henri Maire) v Ljubljani št. 6.

Najstarejša slovenska pleskarska in ličarska delavnica IVAN ERICELJ, Dunajska cesta 16. se priporoča. Izvršitev točna, cene zmernae.

Blago za prevleko divanov in drugega pohištva v veliki izbiri, dalje različno platno in lute za tapetnike, sedlarje itd. priporoča turška 84/V1 A. & E. Skabernè Ljubljana Mestni trg 10

Poučujem: Krojno risanje in prikrojevanje damskih oblek. 3881

Modni atelje Roza Medved, Mestni trg 24 začasno vhod v Ribji ulici.

L. Mikuš Ljubljana Mestni trg 15 izdelovatelj dežnikov Na drobno! Na debelo! Zaloga sprehajalnih palic. 59 Popravila točno in solidno!

Pozor! Pravi „Göiser“-čevlji, čevlji za smučarje ter louski čevlji: vseh vrst se izdelujejo v znani solidni čevlarski delavnici 75

Anton in Jož. Brajer Ljubljana, Turjaški trg (Breg) 1. Istotam se izdelujejo tudi vse vrste drugih obuval, od najpreprostejših do najfinije izdelave. Cene solidne! Postrežba točna!

Zaloga klavirjev in pianinov

najboljših tovarov Bösendorfer, Czapka, Ehrbar, Hözl, Schweighofer, Original Stingl itd. Tudi na obroke. JERICA HUBAD, roj. DOLENC, Ljubljana, Hilsnerjeva ulica 5.

POZOR!

Ne zamudite ugodne prilike, oglejte si cene! Prodajam po znatno znižanih cenah vse vrste manufakturnega blaga, dokler traja zaloga Ivan Kos Ljubljana VII., Šiška.

Najpripravnejša darila za božič in Novo leto! Amerikanski in angleški Singer šivalni stroji.

Singer igle in nadomestni deli. Singer olje, sukanec, svila itd.

Lastna mehanična delavnica. — Prodaja na obroke.

Singer šivalni stroji Bourne & Co., New-York

Centrala za SHS: Zagreb, Marulićeva ulica broj 5.

Podružnice: Ljubljana, Selenburgova ulica 3,

Marihor, Zagreb, Karlovac, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Bjelovar in Brod na Savi, Subotica, Novi Sad, Sarajevo, Mostar, Banjaluka, Tuzla, Dubrovnik, Podgorica, Beograd, Kruševac, Niš, Skoplje, Veles, Bitolj, Kragujevac, Zaječar in Stip.

Zastopništva v vseh večjih mestih.

6/L.

„SINTA“

Splošna industrijska in trgovska družba z o. z. LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 15

Iz skladišča nudimo, dokler traja zaloga:

Podkve za konje; „Styria“ kavine mlinčke; vile, jeklene, s 4 rogmi, 12" dolge; kladiva za gramoz (Schotterschlägel); cveke za pete, v zabojih po 50 kg; „Puch“ kolesa; svinčnike, znamke „Stadler“. Cene zelo ugodne!

79

ARKO COGNAC MEDICINAL